

MINDENNAPI KENYERÜNK

*„Mert megváltotta az Úr Jákobot, és kimentette a nálánál erősebbnek
kezeből. És eljönnek és énekelnek a Sion ormán, és futnak az Úrnak
javaihoz, búza, bor, olaj, juhok és barmok nyája felé, és az ő lelkük olyan
lesz, mint a megöntözött kert, és nem bánkódnak többé...
És ad esőt a magra, amellyel a földet beveted, és a kenyér, a föld termése,
bő és tápláló lesz, és széles mezőn legelnek nyájaid ama napon.”
Jeremiás 31,11-12 és Ésaiás 30,23*

KALENDÁRIUM AUGUSZTUS – NYÁRUTÓ ÚJ KENYÉR HAVA

Augusztus 1. - A forint bevezetésének napja

A világtörténelem egyik legnagyobb inflációját az 1946. augusztus 1-jén bevezetett forint zárta le. Az 1945 nyarán nekiiramadó infláció egy év múlva már soha nem látott méreteket ért el, 1946 júliusában egy dollár 4 600 000 quadrillió pengő volt. Átmenetileg használták a pengőnél nagyságrendekkel jobb minőségű adópengőt is, de az infláció tetőpontján egy pár cipő ára így is kb. 120 milliárd adópengő volt. A pengő hiperinflációjának fő oka a világháborúban teljesen megsemmisült magyar gazdaságban keresendő. Az MNB milliós szorzót jelentő bélyegeivel ellátott bankjegyek voltak az ún. milpengők.

Az 1946-ban bevezetett forint fedezetéül az MNB nyilasok által nyugatra hurcolt huszonnyolc tonna aranytartaléka szolgált fedezetül, amit az amerikai hadsereg 1946. augusztus 6-án visszaszolgáltatót a magyar államnak. Az első széria címletei a tíz- és százforintosok voltak. A tíz-, húsz-, ötven- és százforintos címletekből álló 1947-es széria egészen 1992-ig volt érvényben, csak a címerek változtak a bankjegyeken, melyekhez 1970-ben az ötszázforintos, 1983-ban az ezerforintos, 1991-ben az ötezer forintos is csatlakozott. Újjátervezett forintérméket 1992-ben, új, héttagú papírpénzsorozatot pedig 1997 és 2001 között bocsátottak ki.

Augusztus 2. - A Cigány Holokauszt Emléknapja, Porrajmos

A 'porrajmos' kifejezés magyar megfelelője: roma holokauszt. A kifejezés a cigány nyelv egyik balkáni dialektusából származik, magyarországi lovári alakja 'pharajimos'. Eredeti jelentése „elpusztítás, elnevelés”. A roma holokauszt cigány nyelvű elnevezései még a 'samudaripe' (*sa*: mind, összes; *mudaripe*: gyilkosság) és a 'kali trash' (*kali*: fekete; *trash*: félelem).

Még ma sem lehet pontosan tudni, mennyi cigányt öltek meg a fasiszták. Az igazságot a holtakkal együtt eltemették. Becslésünk szerint kb. 500 ezerre tehető az áldozatok száma. Mások szerint még többre. A lágerekből megőrzött dokumentumok, amelyeket nem semmisítettek meg a fasiszták, csak töredékét mutatják a tényleges számnak. A cigányok vértlenül raboskodtak a táborokban. Nem álltak szemben Németországgal, nem voltak ellenségeik. Sokaknak Németország jelentette az otthont. Meghaltak éhínségben, betegségekben és megfulladtak a gázkamrákban. Rengeteg fájdalmat kellett elszenvedniük az „orvosoktól”; akik sót injekciótak a vérükbe és sós vízzel itatták őket. Sokan tifusz, kolera és más betegségek áldozatai lettek. Sok

Németországi, deportáláshoz összegyűjtött cigányok csoportja

aszszonyt és fiatal lányt egész életükre terméketlenné tettek. A fogolytáborokon kívül az SS-katonák és a Wehrmacht sok-sok cigány embert gyilkoltak meg az utakon, a falvakban, az erdőkben, és ahol érték őket. Akiknek sikerült megszökniük, távol szeretteiktől, szomszédaiktól és a városoktól éltek túl a háború éveit. Mindaz, ami a cigányokkal történt, nem merülhet feledésbe. Ezek a fekete esztendők bizonyítják, milyen kegyetlenül bántak egymással az emberek. Az erősek a gyengékkel.

Augusztus 4. - Raoul Wallenberg születésnapja

Száz esztendővel ezelőtt, ezen a napon született Raoul Wallenberg a neves, svéd diplomata. A második világháború éveiben Magyarországon zsidók ezreit mentette meg a deportálástól. Raoul Wallenberg a korabeli magyarországi és európai embermentés szimbolikus alakja lett: ember az embertelenségben, a holokauszt borzalmaiban. *(Róla szóló hosszabb írásunk a 18. oldalon olvasható.)*

Augusztus 12. - Nemzetközi Ifjúsági Nap

1999 decemberében az ENSZ közgyűlése jóváhagyta a fiatalok ügyeiért felelős miniszterek világkonferenciájának azt a javaslatát, hogy augusztus 12. legyen Nemzetközi Ifjúsági Nap. Az ENSZ ezzel a nappal szeretné felhívni a figyelmet a generációk közötti szolidaritásra mindenütt: a családban, a közösségekben, a nemzet egészében. (2012 egyébként is a generációk közötti szolidaritás európai éve.)

Augusztus 20. - István király - az alkotmányosság, jogállamiság – és az új kenyér ünnepe

Augusztus 20-a az egyik legősibb magyar ünnep, az első magyar király ünnepének napja, a keresztény magyar államalapítás, a magyar állam fennállásának emléknapja. Augusztus 20-a 1945-ig nemzeti ünnep volt. Majd ezt eltörölték, de az egyházi ünnepek sorában még 1947-ig ünnepelhetők nyilvánosan. Az akkori rendszer számára az ünnep vallási és nemzeti tartalma miatt nem

(folytatás a 33. oldalon)

Tartalom

KALENDÁRIUM – Augusztus	2
BIBLIAI GONDOLATOK A három kenyér <i>(Iványi Gábor)</i>	4
AKTUÁLIS – MINDENNAPI KENYERÜK „Demonstráció a rokkantak, elesettek, fogyatékossgal élők jogaiért” <i>(Ungvári Mihály)</i>	5
ÜNNEPEINK Augusztus 20. <i>(K.K.S.)</i>	6
Móra Ferenc: Mindennapi kenyérünk	6
AMIRŐL BESZÉLNEK Gondolatok a hatalomról, a Szent Korona-tanról és a Szent Jobbról az Alaptörvény két mondata kapcsán <i>(Vattamány Gyula)</i>	7
PORTRÉ „Itt váltam felnőtté...” – Interjú Borsányi Katicával <i>(Tárkányi Adrien)</i>	8
ANNO Mindennapi kenyérünk <i>(Schlesinger Hanna)</i>	10
AZ EGYHÁZTÖRTÉNELEM NŐALAKJAI Kalkuttai Teréz Anya <i>(Szabó Ildikó)</i>	14
HITÉPÍTŐ IRODALOM Arthur von Bergen önéletrajza <i>(Iványi Tiborné ford.)</i>	15
IFI SAROK Kenyérrel kapcsolatos szólások, közmondások <i>(Bereczky Géza)</i>	17
ÍGY TÖRTÉNT.. Raoul Wallenberg – Ember az embertelenségben <i>(Schlesinger Hanna)</i>	18
BACH KANTÁTÁINAK NYOMÁBAN Jézus, kenyér vagy, mely éltet <i>(Göncz Zoltán)</i>	20
INTÉZMÉNYEINK ÉLETÉBŐL Sárguló keresztlevelek <i>(Tárkányi Adrien)</i>	21
ÍGY ÍRUNK MI „...békét akarunk s legalább kenyeret!” <i>(MÁ)</i>	24
MI MONDTUK	25
HÍRMOZAIK	27
ÉLET ÉS BÖLCSESSÉG	29
AJÁNLO	29
TŰZHELY	29
EGYPERCES ÁHÍTAT MINDEN NAPRA <i>(ig)</i>	31
ISTENTISZTELETI REND – Augusztus	34
RÍMELŐ	36
AUGUSZTUSI CSENDESNAPOK	36

IMPRESSZUM

Kiadja a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség * H-1086 Budapest, Dankó u. 11. * Telefon/fax. (06-1) 5770515/577-0514 *
e-mail: ev@wjlf.hu * www.metegyhaz.hu * ISSN1216 7223 * Technikai számunk:0444 * Bankszámlaszám:OTP Bank Rt.: 11708001-
20520380 * Készíti a szerkesztőbizottság * Felelős szerkesztő: Iványi Margit * Felelős kiadó: Iványi Gábor * Éves előfizetési díj: 1440 Ft
* Egyes példányszám ára 120 Ft * Megrendelhető a kiadótól és a MET lelkeszi hivatalaiban.

BIBLIAI GONDOLATOK

A három kenyér

„És mondta nékik: Ki az közületek, akinek barátja van, és ahhoz megy éjféltkor, és ezt mondja néki: Barátom, adj nekem kölcsön három kenyeret. Mert az én barátom én hozzám jött az útról, és nincs mit adjak ennie; Az pedig onnét belülről felelvén, ezt mondaná: Ne bánts engem: immár az ajtó be van zárva, és az én gyermekeim velem vannak az ágyban; nem kelhetek fel, és nem adhatok néked? Mondom néktek, ha azért nem fog is felkelni és adni néki, mert az barátja, de annak tolakodása miatt felkél és ad néki, amennyi kell.” (Lk 11,5-8)

Jézus a három kenyérről szóló tanítást a Lukács evangéliuma szerinti Hegyi Beszéd töredéke között, az Úr imádságához kapcsolva közli. Az elsődleges üzenet természetesen az, hogy ha a Földön a józan belátás szerint valaki inkább enged a tolakodó kérésének és megadja számára azt a kenyeret, amit szükségében az követel, mennyivel inkább célba jut imádságunk, amellyel Mennyei Atyánkat szólítgatjuk: ne feledkezzék meg rólunk testi és lelki vonatkozásban egyaránt.

Talán mindegy is, hogy melyik az „első” kenyér. Legyen a testi szükséglet. Ezzel kapcsolatban oly nagy az aggodalom: álláshelyeink bizonytalanok, beleveszünk az adósságtörlesztésbe, növekvő gyermekeink igényei is egyre nagyobbak. Vajon képesek leszünk-e kötelezettségünknek megfelelni? Zörgess bátran, égi „barátod” nem fog elzárkózni a támogatás elől.

De hadd legyen legalább a második kenyér az, amire Jézus a megkísértés történetében utal, amikor ezt mondja: „nem csak kenyérrel él az ember, hanem minden igével is, ami Isten szájából származik”. Beesett szemű, éhesen botorkáló Isten népe, akik azt hitték, hogy az Úr jóságának az a bizonyítéka, ha ellát minden földi jóval, lelki emberetek maholnap képtelen lesz lábra állni... Miért nem veszitek el hálás szívvel minden nap az Ige áldott, friss kenyerét az Úr terített asztaláról!?

Vajon mire kell nekünk a harmadik kenyér? Egyik napi igénkben Ézsaiás könyve 58. fejezetében, a folytatásban azt is olvashattuk volna, hogy: „*ha odaadod utolsó falatodat az éhezőnek, és az elepedt lelkűt megelégíted: feltámad a sötétségben világosságod, és homályosságod olyan lesz, mint a dél. És vezérel téged az Úr szüntelen, megelégíti lelkedet nagy szárazságban is, és csontjaidat megerősíti, és olyan leszel, mint a megöntözött kert, és mint vízforrás, a melynek vize el nem fogy. És megépítik fiaid a régi romokat, az emberöltők alapzatait felrakod, és nevezetel romlás építőjének, ösvények megújítójának, hogy ott lakhassanak.*” (10-12) Isten hihetetlen áldásokkal halmozza el azokat, akik nemcsak önmaguknak kérnek testi vagy lelki táplálékot, ajándékokat, hanem azért könyörögnek a javakért, hogy a szétoszthassák és megtalálják velük a világ éhezőit, akiknek sorsa minden igaz ember felelőssége.

Iványi Gábor

**AKTUÁLIS –
MINDENNAPI KENYERÜK**

„Demonstráció a rokkantak, elesettek, fogyatékossgal élők jogaiért”

2012. július elsején ezzel a címmel tartottuk rendezvényünket (majd 40 fokos hőségben) a Hősök terén - amit azóta magunk között a Hőség Terének hívunk...

Több okból is nagyon találó az átnevezésünk. Végre hőséget alkottunk a törvényhozók között is, mivel azóta állandó magyarázkodásra kényszerítettük a kormányt. Így a tüntetés melege végre elérte a „kereszténykedő hazafiakat” is a Parlamentben.

A tüntetést végső elkeseredettségünkben, „a megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól szóló új törvény” ellen szerveztünk. Az új törvényt Magyarország Országgyűlése 2011. december 30-án elfogadta, és 2012. január 1-jén már életbe is lépett. Az új törvényt mi csak „taigetoszi rendeletnek” hívjuk. Ezzel a rendelettel ugyanis sokak számára lehetetlenítették el a jövőt, a létbiztonságot. Igaz, a törvénytervezeti tárgyalásoknál kérték a fogyatékossgal élő emberek érdekképviselői szervezeteinek közreműködését, mely maximálisan meg is történt, de a javaslatokat már nem fogadták el a törvényalkotók. Egy színházi előadás közönsége lehettünk, csak itt senki nem tapsolt a végén, sőt, szívesen kifütyültük volna az előadás szereplőit.

A rokkantnyugdíj helyett életbe lépett a rokkantsági ellátás, keresetkorlátot vezettek be, amely diszkriminatív, egyéni és társadalmi szinten is káros. Az ellátás pusztán átnevezése számtalan hátrányos következménnyel jár az ellátottakra nézve. Minden törvényi garanciát elvettek a rászorulóktól, így bármikor csökkenthetik, vagy éppen kényük-kedvük szerint elvehetik az ellátásokat! Több oldalon keresztül sorolhatnám, hogy ez a törvény mit tett, mit vett el emberek százazeitől! Január elsejétől a kormány fokozatosan szigorította vagy megszüntette a közgyógyellátás és a gyógyászati segédeszközökhöz való hozzáférés szabályait. Tennünk kell valamit, különben hamarosan óriási számban megnőhet az öngyilkosságba menekülők és az éhhalált szenvedők száma, mialatt az országban más, kevésbé égető beruházásokra (pl. stadionok építése) igen jelentős összegeket különítenek el.

Számunkra elfogadhatatlan, hogy egy magát kereszténynek nevező kormány a különböző sajtóorgánumo-

kon keresztül azt sugallja az országnak, hogy bármely fogyatékossgal élő ember csaló, aki jogtalanul veszi fel a különböző szociális és egyéb járandóságait. Ennek a sugallatnak a hatására bátran tettek, tesznek embereket utcára, vagy kergethetnek az öngyilkosságba.

Végezetül pedig szeretném idézősíteni az új alkotmány pár sorát, amely ma a Fidesz-KDNP Alaptörvénye, és amelyet vagy egyszerűen nem tartanak be, vagy pedig napi szinten törvényt sértenek vele!

„Valljuk, hogy az emberi lét alapja az emberi méltóság.”

„Valljuk az elesettek és a szegények megsegítésének kötelességét.”

Nem értem, nem értjük, hogy egy Alaptörvényből hogyan is lehet mesét csinálni?

*Ungvári Mihály
szervező, rendező, 100 százalékos hadirokkant*

(Ungvári Mihály kamaszkorában, 1971-ben egy lövedéket talált három társával együtt, ami felrobbant. Egyik barátja meghalt, másik elvesztette mindkét lábát. Ő maga elvesztette mindkét lábát és a jobb szemét. Felesége szintén rokkant. Az új törvény következményeként kettejük havi kiadása 20-25 ezer forinttal növekedett.)

AKTUÁLIS PLUSZ:

Ungvári Mihály válasza arra a kérdésre, hogy mely elnevezés a helyes, elfogadható: „a kérdés jogos, néha én is zavarban vagyok a 'rokkant' szóval. A mai kor igazán a 'fogyatékossgal élők' kifejezést használja. Ebbe a körbe beleesik mindenki, aki siket, gyengén látó, rokkant és minden egyéb. Állandóak a változások ezen a téren is: pl. a tolókocsit már kerekesszékeknek nevezzük - az angol mintát követve. Egy valami az biztos, hogy a tüntetés szervezői elég nagy vihart kavartak 'belső' körökben a tüntetés elnevezésével. Volt itt ebben minden: elesettek, rokkantak, minden. Nem volt helyes! Nem kérdezték, nem mondtuk, de azért pár embernek a tudára adtuk, hogy kik is azok az 'elesettek'.”

A Szerk.

ÜNNEPEINK

Augusztus 20.

Az Államalapítás Ünnepe hazánk egyik legrégebbi nemzeti ünnepe, az első magyar király, István szentté avatásának napja.

Az eredetileg augusztus 15-ére – István király törvénykezési napjának és egyben halálának évfordulójára – eső ünnepet 1083 óta rendezik meg augusztus 20-án (Szent László király rendelete nyomán), hiszen ezen a napon avatták szentté első uralkodónkat.

Az egész katolikus egyházban jelentős ünnepként jegyzett nap az évszázadok során hosszabb ideig csak az 1848-as szabadságharcot követően maradt el – maga XIV. Benedek pápa augusztus 20-át is érintő 1771-es egyházi ünnepcsökkentő rendelete szinte azonnal vétőzésre került Mária Terézia által, sőt, a Szent Jobb és az ünnepi körmenet hagyománya is ekkor került Budára – bár igaz, hogy 1860-ban, mikor ismét visszakerül nemzeti ünnepeink sorába, országos tüntetéssé fajult.

Az ünnepet a kiegyezést követően ismét a megérdemelt méltóságában tarthattuk meg, 1891-ben, Ferenc Józsefnek köszönhetően már munkaszüneti napként szerepel a kalendáriumokban.

Az 1940-es évek végétől az erős egyházi tartalom miatt az akkori rezsim ferde szemmel nézte az ünneplést, és noha nem tiltották be, de 1949-ben új tartalmat suly-

koltak bele, lévén a szocialista alkotmány elfogadásának, így a szocialista állam megteremtésének az ünneplését e napra időztették.

Négy évtized telt el mire a rendszerváltás visszaállította az ünnep valódi tartalmát, bár ténylegesen csak 1991-ben, az első szabad választásokat követően került vissza méltó státuszába, mikor az országgyűlés Szent István napját a Magyar Köztársaság hivatalos állami ünnepének nyilvánította.

(Augusztus 20-a az Új Kenyér Ünnepe is. Az Új Kenyér Ünnepet 1949 óta ünnepeljük. Bár bevezetése politikai akarat és nem szokás vagy néphagyomány útján történt, a „mesterséges hagyomány” találkozott a szélesebb rétegek értékrendjével, így elfogadott hagyományrá vált ünneplése. Az ünnep jelképe a nemzeti színű szalaggal átkötött kenyér.)

K.K.S.
(forrás: wikipédia)

Móra Ferenc: Mindennapi kenyерünk (részlet)

Éhesen ödögtem az utcánk gyepes árokpartján, mikor a gazdag Dobákné, a csirkéskofa, rámkialtott a muskátlis ablakukból:

– Te gyerek, szaggass a malackámnak egy kis papsajtfüvet ott az árokparton!

Szép, kövérlevelű papsajtok bodorodtak ott, a levelüket megszedtem a malackának, én magam meg teleraktam a zsebemet szép, kerek papsajtocskával. Abból lesz énnekem jó vacsorácskám.

Gazdag Dobákné igen meg volt elégedve a munkámmal. Nagy karaj fehér kenyeret adott napszámba.

– Megállj, kenek rá mézet is – fordult be a kamrába.

De én már akkor kívül voltam a kisajton és nekiestem a kenyérnek. De a falat nem ment le a torkomon, mert megképzett előttem az édesanyám sápadt képe.

– De jó volna visszaragasztani – néztem a megcsonkult karajra s belemarkoltam a papsajtba. Pedig most már nem volt olyan jóízű, mint azelőtt.

Édesanyám azonban nem örült meg a kenyérnek. Inkább sírva fakadt és visszaerőltette rám az ajándékom.

– Én már megettem a másik karajt – vörösödtem el. (Azóta se esett hazugság ilyen nehezemre.)

Anyám meg azon erősködött, hogy ő is vacsorázott már. Mégpedig bundás gombócot. (Az meg a hajába főtt krumplinak az ünneplős neve. Nem rossz étel az se, ha só is van hozzá.)

(folytatás a 13. oldalon)

AMIRŐL BESZÉLNEK...

Gondolatok a hatalomról, a Szent Korona-tanról és a Szent Jobbról az Alaptörvény két mondata kapcsán

Valószínűleg minden olvasó számára ismert, hogy az ország jelenlegi kormánya 2011 áprilisában új alkotmányt (az önelnevezés alapján Alaptörvényt) léptetett életbe. Az Alaptörvény szövege egy hosszas nemzeti hitvallással kezdődik, melyben egyebek között a következő két mondat olvasható: *„Tiszteletben tartjuk történeti alkotmányunk vívmányait és a Szent Koronát, amely megtestesíti Magyarország alkotmányos állami folytonosságát és a nemzet egységét. Nem ismerjük el történeti alkotmányunk idegen megszállások miatt bekövetkezett felfüggesztését.”*

Ebben a mondatban egyszerre találunk utalást a királyi hatalom és a magyar államiság egyik alapszimbólumára, a Szent Koronára, valamint egy, a történet- és jogfilozófia számára gyakorlatilag értelmezhetetlen elgondolásra, mégpedig arra, hogy „nekünk” létezik egy olyan történelmi alkotmányunk, amely a maga történeti jellege ellenére mégis a történelmen túl, azon kívül létezik, hiszen az, a fenti második mondat tanúsága szerint, olyankor is létezett, amikor – úgymond – „fel volt függesztve”.

Emeljük ki újra a fenti gondolat képtelenségét: az Alaptörvény történelminek nevez egy alapvető jogforrást, amely azonban mégis a történelmen túl, valahol az ideák időtlen és anyagtalan világában lebeg, magyarul az mégsem történeti, hanem transzcendens. Ha nem pusztán a tudatlanságnak tulajdonítjuk ezt a mondatot, akkor joggal tehetjük fel a kérdést: vajon mi lehet a célja a jogalkotónak egy ilyen képtelen gondolat megfogalmazásával?

Azt hiszem, a cél kettős: egyfelől a jogalkotó – középkori mintára – transzcendens, vagyis isteni igazolást, legitimációt keres a maga számára. Másrészt önmaga történelmi előzményeit keresi, miközben tudomást sem vesz az „idegen megszállások” korszakairól. Súlyos problémákat vet fel e kettős cél mindkét pólusa. Egyrészt azért, mert az „idegen megszállások” egyike-másika legalább annyira volt belső magyar, mint külső, „idegen” fejlemény, és ezért történelmünk szerves részei azok is, melyekkel számot kell vetni. Másrészt pedig azért, mert felmerül a kérdés: legitimálhatja-e

magát a mai, demokratikus Magyarországon bárki is a szent istváni kor nyelvezetével?

Kétségtelen tény, hogy a szent istváni államalapítás kora országunk történelmének egyik legnemesebb időszak, a maga véres valója és visszasságai ellenére is. István király kockázatos, de a nemzet fennmaradását és fejlődését szolgáló lépést vállalt azzal, hogy a magyarságot a keresztény Nyugathoz csatolta, és az akkor létező legmodernebb nyelven fogalmazta meg az új államhatalom alapjait és szerkezetét. A kor politikai nyelve igen nagy felületen érintkezett a teológia nyelvével, és ez még évszázadokon át így is maradt. Hosszú ideig egyedül a vallás nyelve tette lehetővé a közösségi egység és az állammal való azonosulás kifejezését, miközben e nyelvezet, retorika elmaradhatatlan kellékei voltak a különféle ereklék (mint a Szent Jobb) és szimbólumok (mint a Szent Korona, melynek eredete máskülönben történelmi homályba vész).

Az európai civilizáció és gondolkodás azonban igen sokat fejlődött az elmúlt tíz évszázadban: az államhatalom legitimitását ma már nem a születési előjogokban, és nem is az egyház által tolmácsolt és megmutatott isteni döntésben, hanem a népakarat demokratikus választásokon való kinyilvánításában keressük, és azonosulni is annyiban tudunk vele folytatólagosan, amennyiben az a demokratikus jogrend felett örökösödik. Jogrendünk és az államigazgatás nyelve világi nyelv, és igen jó okunk van arra, hogy emellett kitartsunk, hiszen a vallás nyelve mindig valamilyen autokratikus berendezkedés legitimálását szolgálta.

Igaz, az élet sok kihívást tartogat és küzdelmes, mindig is voltak és lesznek méltánytalanságok, mégis, sok évszázados tapasztalat, hogy senki sem talált még fel a demokratikus államnál igazságosabb és emberbarátabb közeget. Ha mégis kapcsolatot keresünk a Koronával, mint szimbólummal, akkor azt ma leginkább talán akkor találhatjuk meg, ha arra mint a magyar állami szuverenitás jelképére gondolunk, amely egyúttal az európai népek értékközösségébe is bevont bennünket.

Vattamány Gyula

PORTRÉ

„Itt váltam felnőtté...”

A Wesley János Lelkészképző Főiskola büféjébe beszélünk meg találkozót. A budaörsi MET Idősek Otthonát vezeti, emellett segít egyházunk egyéb intézményeinek fenntartói feladataiban, tartja a kapcsolatot a helyi önkormányzatokkal és végzi az ellenőrzést. Nem kevés munka, de ez az élete, és nagyon szereti csinálni. Egy kávé és egy kóla mellett próbálom feltérképezni *Borsányi Katica* pályáját.

- Honnan indult az életed?

- Kisújszálláson születtem, 1972-ben. Gyerekkorom szegénységben, de szeretetben telt. Édesapám ipari munkás, édesanyám varrónő volt. Még időben megértették velünk – hárman vagyunk testvérek –, hogy nem tudják vállalni mindnyájunk továbbtanulásának anyagi terheit, ezért az érettségit felejtjük el, próbáljunk olyan szakmát találni magunknak, amit kedvvel végzünk majd. Láttam egy filmet a konduktorok munkájáról, nagyon tetszett. Szívesen adtam volna vissza sérült gyerekeknek a mozgás örömét. Ám hamar kiderült, hogy a képzés érettségihez kötött. Így azután le kellett tennem róla.

- Mi lett a szakmád?

- Kisújszálláson működött egy gyógyászati segédeszköz gyár. A legegyszerűbbnek az tűnt, hogy ők beiskolázzanak. A szakmunkásképző Budapesten volt. Kollégiumban laktam eleinte, majd miután az megszűnt, egy évfolyamtársamnál éltem albérlőként, havi ezerért. Így lettem fűzőkészítő és kötszerész.

- Meg tudnál csinálni ma is egy gyógyfűzőt, vagy egy bélést, mondjuk egy múltba?

- Persze, jól megtanultam. De soha nem dolgoztam a szakmámban. Szerettem az életet Békásmegyeren, ott adódott a lehetőség, hogy egy fagyfaltozóban dolgozzam. Egyszemélyes üzlet volt, így a fagyí készítésétől annak kiszolgálásáig, a nyitást, zárást, takarítást mind én végeztem, de nagyon élveztem az önállóságot. Az üzlettel szemközti iskolából sok diák és tanár járt be hozzám. Az egyik tanárnővel többször beszélgettem, és megkérdezte, nem lenne-e kedvem a férje könyvelőirodájában dolgozni. Miután a fagyizó bezárt, elfogadtam az ajánlatát.

- Tudtál könyvelni?

- Dehogya. Hiszen előtte fagyit főzni sem tudtam. Meg kellett tanulni ezt is, azt is. Lassacskán kezdtem otthonosan mozogni nem csak az egyszerű, de a kettős könyvelés útvesztőiben is. A főnököm már önálló munkákkal bízott meg, egy-egy cég könyvelését én vittem, ő már csak ellenőrzött.

- Hogyan kerültél kapcsolatba az Evangéliumi Testvérszélességgel?

- A főbérőlmön keresztül. A békási lakótelepen a Madzsar János utca 33. pincéjében volt egy kis imaterem. Ott gyülekeztünk mi néhányan fiatalok, és egy nagyszakállú, fura lelkész beszélgetett velünk, kötetlenül, jókedvűen. Szóval, Iványi Gábor indított el engem és még jó néhányunkat ezen az úton. Ott a pince-imateremben gitározgatás közben, Éva néni májkrémes melegszendvicseivel a kezünkben beszélgettünk arról is, hogy a MET a Dankó utcában tervez hajléktalanellátást. Gyerekkorom egyik olvasmányélménye jutott eszembe azonnal. Kínai szerző műve volt, a címe pedig: „Vasbivalyocska”. A főhőst, egy kínai fiúcskát hívták így. A történet Mao idejében játszódott, és arról szólt, hogyan szedték össze a kóborló, hajléktalan gyerekeket az utcákról, hogyan kerültek gyereketthonokba és ott milyen volt a sorsuk. Ma már tudom, végtelenül idealista voltam akkoriban.

- Mikor kezdted dolgozni a MET-nél?

- Még mindig a könyvelőirodában voltam, de már nagyon rosszul éreztem magam. Az iroda a főnököm

lakásában volt, végigszenvedtem a házasságuk tönkremenését, különköltözésüket, nem volt jó ehhez 19-20 évesen asszisztálni. Közben emelték az albérleti díjam, próbáltam fizetésemelést kérni, ami amúgy is időszerű lett volna. A főnököm inkább azt ajánlotta, hogy csökkenti a munkaidőmet. Vicces, igaz? Ott kellett hagynom őket. Elmentem egy iskola konyhájára, majd ugyanott a tanulmányi osztályon dolgoztam. Közben 1992 őszétől már önkénteskedtem a MET-nél. Ha aluljáróban jártam, az ott élő hajléktalanoknak cédulákat osztottunk a barátnőmmel, rajtuk a Dankó utcai cím, hogy ne itt aludjanak, hanem menjenek oda, mert közben megnyílt 50 férőhellyel.

Végül 1993 márciusában jöttem ide dolgozni. Amúgy a szociális érzékenységgel nem vagyok egyedül a családban. Öcsém fogyatékos gyermekekkel foglalkozik, húgom pedig szintén itt dolgozik a MET-nél adminisztratív vonalon.

- Mi lett a feladatod?

- Mi akkoriban a „hőskorban” tizenheten mindent csináltunk. Ekkor ragadt rám a „Katica”. Soha előtte nem hívtak így, de négyen voltunk Katalinok, valahogy meg kellett különböztetni minket, s nekem ez jutott. Volt feladat bőven: a Fővárosi Szociális Központhoz tartoztunk, velük folyamatosan tartani kellett a kapcsolatot, intézni az adományügyeket, a gazdálkodást, a jelenléti íveket, a munkaügyi szabályokat betartani, közben pályázatokat lesni és azokat benyújtani, mert csak így juthattunk előbbre.

- Kik voltak a kollégák?

- Diplomás, nekem nagyon okos emberek. Rengeteget tanultam tőlük, nem csak a munka során, de személyes beszélgetésekből is. Sokféle ember érkezett, több területről, nagy elkötelezettséggel a közös ügy iránt. Rengeteget beszélgettünk, hogyan alakítsuk a csoportnormákat, mik a szociális munka határai, korlátai,

akadályai, és mit lehet kezdeni ezekkel, hogyan csináljuk jobban, másként. A munkakörök között elmosódtak a határok és ez nem hátráltatott, sokkal inkább előrelendített minket. Gábor akkoriban parlamenti képviselő is volt, hol egy menekülttel, hol egy hajléktalannal, hol egy politikussal állított be, többnyire az éjszaka közepén.

Azután elkezdődtek az építkezések. Először a várorbeteg rendelő, utána a kórház, fölötte az átmeneti szállóval. Ennek vezetését közben megkaptam. De épült a főiskola is. Jöttek munkások Erdélyből, Kanadából. Itt is laktak. Étkezésükről, tiszta ruhájukról nekünk kellett gondoskodni. Néha egy-egy városnézést kellett beiktatni. Ebben az időszakban én is itt laktam, mert egyszerűen nem volt értelme hazamenni. Közben beiratkoztam esti gimnáziumba és leérettségiztem. 1996-ban pedig elkezdtem a főiskolát, ami akkor a budai Tündérhegyen működött. Hétvégéken képezték a szociális munkásokat. Sajnos meg kellett szakítani a tanulmányaimat, mert veszélyeztetett terhes lettem. Dani fiam 1997-ben született. Utána csak fél évre sikerült visszajönnöm dolgozni és a főiskolára, mert jött a második gyermekem, Peti. Így azután kisebb halasztásokkal, végre 2002-ben átvehettem a diplomám.

- A család hogy viseli, hogy a munkád sokszor több mint nyolc óra, és a hétvégéid is ritkán szabadok?

- A férjem jól bírja, a gyerekek pedig ebben nőttek fel. Mindig tudunk egymás dolgairól, összehangoljuk a tennivalókat. Ha együtt vagyunk, akkor pedig csak a család van, és igyekszünk minden mást kizárni. Sikerülni szokott. Danit felvették az Apáczai Csere János Gimnáziumba, nagyon büszkék vagyunk rá. Peti pedig most megy hatodikba

- Hogyan lettél igazgatója a budaörsi MET Idősek Otthonának?

- Amikor 2005-ben az önkormányzat megpályáztatta az intézmény működtetését (amit négy pályázó közül nyertünk meg végül), hosszan kerestük a megfelelő vezetőt. Volt is alkalmas jelentkező, de túl sokat kért. Iványi Gábor akkor azt mondta, adjuk be az én papírjaimat is. Ha elfogadják, csupán három hónapig kellene csinálnom, csak találunk addig valakit. És ez azóta is így van...

- 19 éve dolgozol a MET-nél, mondhatjuk, hogy itt nőttél fel?

- Tényleg itt váltam felnőtté. Legalább ezer emberrel dolgoztam együtt, köztük nagyon sok különösen értékessel, akiktől rengeteget lehetett tanulni. Most egy kicsit rosszul élem meg az egyházi törvény változását, úgy érzem, majd húsz évem munkáját dobták ki ezzel, de bizakodom, hogy nem maradhat így.

Tárkányi Adrienn

ANNO

Mindennapi kenyerünk

„Nemcsak kenyérrel él az ember, hanem minden tanítással is, amely az Isten szájából származik.” Máté evangéliuma 4,4

A kenyér története az emberiség története

A búzát, a kenyér alapanyagát egyes vidékeken igen találóan „élet”-nek nevezik, hiszen legfőbb táplálékunk. Életünkben ősidők óta jelen van, nemcsak mint táplálék, de mint áldozati étel is. Spirituális szerepe úgy a zsidó, mint a keresztény kultúrában kiemelkedő.

A kenyérrel (gabonával) kapcsolatos kifejezések érzékeltesen közlik fontos szerepét életünk minden területén. Az ember „kenyere” a megélhetése. A „kenyérkereső” fogalma a családfőhöz, az apához kapcsolódik. Aki megkeresi a kenyerét, az már önálló, felnőtt ember. Aki megette a kenyere javát, megöregedett. Más kenyeren élni, keserű kenyér. Kenyeren és vízen a szegény ember, vagy a rab él. És még sorolhatnánk...

Az emberiség a földművelés kialakulása előtt a természetben fellelhető növényeket, köztük a gabonákat is fogyasztotta. Árpából már több mint 5000 éve készítettek kenyeret nemcsak a Távol Keleten, de Kis-Ázsiában, Észak-Afrikában, a Római Birodalomban és Amerikában az indiánok is. Az ókori Egyiptomban pl. a lótszvirág magjából is sütöttek kenyeret. Európában és Ázsiában a búzakenyér volt népszerű a köles és az árpa mellett.

Ezekben az időkben lepénykenyereket sütöttek, többnyire kovásztalanul. Az első kovászos kenyereket i.e. 3000 körül, Egyiptomban készítették. Az ókori görögök és rómaiak igazi művészei voltak a különféle kenyerek ízesítésének. Hippokratész már 17féle kenyeret sorol fel.

A kenyér latin neve „panis” Pan isten után, mert őt tartották feltalálójának, és/vagy mert az ő formájára sütötték az első kenyereket. A bibliai korban a frissen őrölt árpa-, vagy búzalisztból készített kenyeret fogyasztották. Jézus az ötezret is árpakenyérrel vendégelte meg. A magyar kenyér kifejezés elsősorban a kovászos, kelt, magas kenyeret jelenti, míg a többi európai nyelvben a kovásztalan lapos kenyeret és a kalácsféléket is.

A honfoglalást megelőző időben a kenyér valami kásaszerű ételt, később a lepénykenyeret jelentette, mint napi, nélkülözhetetlen táplálékot.

A lepénykenyereket izzó köveken sütötték. A Szentföldön kövér búzaföldek voltak, és volt, amikor százszo-

ros volt a termés, amelyből teljes kiörlésű lisztet őröltek. A malmokat állati erővel is hajtották már ekkor.

A frissen őrölt lisztből, vízzel, kovással és sóval készítették a kenyeret. Olajat is adtak hozzá. Kövön, forró hamuban sütötték. Illés is ezt ette a pusztában. Később kovácsoltvas sütőlemezen, vagy agyagedényben sütötték a kenyeret.

A tanur, a kemence (Izraelben ma is így hívják a modern sütőket) agyagból készült. A tészta ennek a falára tapasztották, és így sütötték és sütik ma is modernebb eszközökkel a laffát, a nagy lapos, kerek kenyeret.

A kenyér szerepe

A régi időkben fontosabb volt, mi manapság. Az ókori görögöknél először kenyérrel kínálták a vendéget, ahogy ezt Homérosznál is olvashatjuk, miként vendégelte meg Akinosz király Odüsszeuszt. A nép úgyszólván csak kenyérrel táplálkozott, de az előkelő körök emberei sem vetették meg. A spártaiak csak különleges alkalmakkor ettek gabonakenyeret. (Solom elrendelte, hogy az állam költségén eltartott polgároknak csak ritka nagy ünnepeken adjanak kenyeret.)

Athénban a kenyeret asszonyok sütötték a piacon, ahol mindjárt el is adták. Ezeknek az asszonyoknak a rossz nyelvtől tartottak az emberek, nem beszélgettek velük, mert hiedelmük szerint rontást hozhattak rájuk.

Az ókori Rómában szokás volt, hogy a családok otthon sütötték kenyereiket, és a lisztet is maguk őrölték. Vol-

Langalló

tak azonban pékek is, akik az egyszerűbb embereknek sütötték a fontos táplálékot.

Számos kenyérfajta létezik

A magyarok már az őshazában téli szállásaik közelében gabonát termesztettek, hogy abból lepényt készítsenek. A langalló vagy lángos kenyértésztából kiszakasztott, minél vékonyabbra nyújtott, sózott és zsírozott lepényszerű nyújtott tészta. A megsült langallót kézzel törték darabokra (a hagyomány szerint késsel vágni nem volt szabad). A kalács a kenyér különleges változata. Az asszony tenyerével akkorára formálta, mint a sütőlapát, tejföllel, zsírral megkenték, vagy egyszerűen csak megsózták és úgy fogyasztották frissen. A lepény: liszt, víz, só összetételű, kovásztalan tészta. A XIX. században Magyarországon különféle néven volt népszerű. Bármilyen gabonaféléből készíthető. A kenyér az egész világon honos, így Afrikában is a mai napig. Az afrikai bennszülöttek kenyere többnyire az adika-kenyér, melyet zsiradékkal készítenek. Az etiópok indzsera kenyeret, palacsintához hasonló sütnek. A pita: az arab világban meghonosodott lapos kicsi kerek kenyér.

Kenyer a zsidóságban

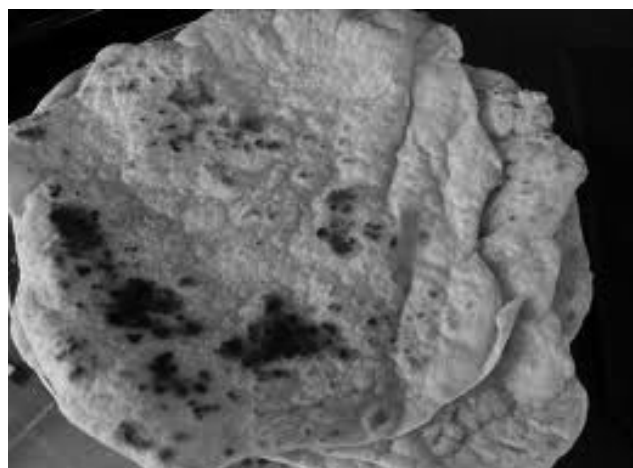
Az Úr, amikor kiűzte a Paradicsomból Ádámot és Évát, elátkozta az ételmet termő földet, és kinyilatkoztatta, hogy „*orczád veritékével egyed a te kenyeredet, mígnem visszatérsz a földre, mert abból vétettél*”. (I Móz 3,19).

A zsidók a 40 évig tartó, Mózes vezette pusztai vándorlás során a mennyből alászállott kenyeret, a mannát ették, mellyel az Örökkévaló oltotta éhüket. A kenyér, mint kultikus tárgy készítését misztikus szabályok kísérik, mert meg kell védeni az Örökkévaló ajándékát a rontástól.

A zsidó családoknál, a péntek esti szertartás szerint, a vacsora bevezetőjeként a bor és két fonott, fehér kenyértésztából vízzel (sosem tejjel vagy vajjal) sült kalács (barchesz) felett mondunk áldást, mellyel az egykori szentélybeli áldozatra emlékezünk. A családfő kézzel tör, sosem késsel vág - mint a magyarok a langallót -, az asztalt körülülőknek. Mielőtt a nagy becsben tartott kalácshoz érünk, bencsolunk, azaz kezet mosunk a megfelelő áldás elmondása kíséretében, majd az első falat barchesz elfogyasztásáig nem szólalunk meg. (A hétköznapi étkezések során is külön áldást mondunk a kenyérre, bencsolás után.)

Jézus is az utolsó vacsorán tanítványainak kézzel tört a pészachi maceszből. (Elsőnek éppen Iskarióti Júdás, az áruló részesült a kovásztalan kenyérből.)

Pészách az egyik legjellegzetesebb zsidó ünnep, a három zárandóünnep egyike, melynek előkészülete, rendjére számtalan előírás vonatkozik. A hagyomány szerint az ünnepet megelőző héten őrlik meg a gondosan tárolt búzát. Ebből sütik szigorú kósersági előírás

Lepénykenyér

sok betartásával a maceszt (pászkat) - amely csak liszt és víz felhasználásával készülhet.

Kora délután sütik a széder este fogyasztandó pászkat, a macesz smurát. Ez a parancsteljesítés macesze héberül „mácát micvá”, különleges. Elkészítéséhez előző napi merített vizet (májim selánu) és szigorúan kóser felügyeletű búzalisztet (smurá) használnak. A tésztát kézzel dagasztják, miközben zsolnárokat énekelnek. Az ünnep előtt adakozunk a szegények részére, hogy mindenki asztalára juthasson kóser macesz, és átélhesse személyesen a szabadulás örömét.

Az ünnep több elnevezése más-más jelentést hordoz, de többnyire a kenyér jelentőségére utal:

1. *A Pészách* /פסח/ név a lifszoách – elkerülni – igéből származik, arra utalva, hogy a kivonulás éjjelén az egyiptomiakat sújtó tíz csapásból az utolsó és leg súlyosabb, az elsőszülöttek halála (az előző csapásokhoz hasonlóan) elkerülte a zsidók otthonait.

2. *A kovásztalan kenyér, a pászka ünnepe* (héberül חמץ – chámácot):

„Az első hónapban, a hónap tizennegyedikén naplementekor van az Örökkévaló pészáchja. E hónap tizenötödik napja pedig az Örökkévaló kovásztalan kenyereinek ünnepe. Hét napig kovásztalan kenyeret egyetek.” (IIIMóz 23,5-6)

Nagy valószínűség szerint eredetileg két külön ünnep volt: niszán hónap 14-én este pészách, és 15-étől hét napon át a kovásztalan kenyér ünnepe.

A kovásztalan kenyér népünk történelmi és társadalmi emlékezete arra nézve, hogy a zsidóknak sietve kellett kivonulniuk Egyiptomból, így nem tudták megvárni, míg megkel és kisül a kenyérük. Ezért a még keletlen tésztát vitték magukkal köntösükbe kötve, teknőstül vállukra véve azt. Útjuk során, miközben az egyiptomiak kergették őket, ebből a tésztából sütöttek lepényeket.

A kovásztalan kenyér ünnepe - az egyiptomi kivonulás emlékezete - minden zsidó számára személyes élmény, ugyanakkor népünk összetartozását jelképezi, függet-

lenül attól, ki hol áll a társadalmi ranglétrán. Az ünnep során közös múltunkat éljük újra, mely a régmúlt és a jövő generációit összeköti általunk.

Széder (héberül 'rend'-et jelent, mely a szigorú sorrendiségre utal, ahogy megüljük az ünnepet) este elején felmutatjuk a maceszt és azt mondjuk: „*ez a szegénység kenyere, melyet Egyiptomban ettek őseink*”.

A Széder során mindvégig úgy mondjuk a Haggadát ('elbeszélés' a magyar jelentése) - szabadulásunk történetét, mintha velünk történt volna személyesen. A gyerekek kérdés-felelet játékot játszanak, keresik az eldugott maceszt, az „afikomant”, s aki megtalálja ajándékot kap.

3. *A tavasz ünnepének* (בִּיאָה גַּח – chág hááviv) is nevezzük Pészachot: „*Őrizd meg a tavasz (ביאָה – áviv) hónapját és tarts pészachot az Örökkévalónak, a te Istenednek, mert a tavasz hónapjában hozott ki Egyiptomból!*” (VMóz 16,1)

A korán érő gabona az árpa aratása ilyenkor történt, ahogy ma is. A zömében mezőgazdasági munkát végző zsidók számára az aratás sikere a jó kenyeret, az életet jelentette.

4. *A szabadságunk ünnepe* (וְתוֹרָה גַּח – chág chéruténu) név az ünnep minden napján elhangzó könyörgő imára utal, ahol *a kenyér szabadságunk jelképe is*: „*Szeretettel add nekünk Örökkévaló Istenünk ünnepi időszakainkat, hogy örömeinkre legyenek, és ünnepnapjainkat, köztük a kovásztalan kenyér ünnepét, szabadságunknak idejét, hogy vidámságul szolgáljanak számunkra.*”

Az ókori Izraelben Pészach második napján kezdődött az árpa aratása. Ekkor kezdték el az ómer-számlálást is, mely a hetek ünnepén, Sávúotkor ért véget (ekkor ettek először új kenyeret).

Úgy számolták a napokat és heteket, hogy naponta egy-egy kalászt félretettek, s ha hét kalász összegyűlt, kévébe (héberül: ómer) fonták azokat. Amikor a hét kéve összegyűlt, az ötvenedik napon tartották az új kenyér ünnepét, ebből alakult ki később a keresztényeknél a pünköszt.

Macesz

Az új kenyér ünnepe, a Sávúot a három zárando-künnep közé tartozik. Az ünnepnek a Tórában és a zsidó hagyomány későbbi zsidó forrásokban is több neve van, akár a Pészachnak: a „sávúot”, azaz a „hetek” elnevezés (IIMóz 34,22) arra utal, hogy ez az ünnep hét héttel követi pészachot.

Az „aratás ünnepe” (גַּח רִיצָקָה – chág hákácir) név (IIMóz 23,16) arra utal, hogy **befejeződött a búza aratása** Izrael földjén.

Az „az első termés bemutatásának ünnepe” (מִירוּכִיבָה גַּח) – chág hábikurim, (IVMóz 28,26) **utalás arra, hogy ezen a napon mutatták be a Szentélyben az első kenyérből hozott áldozatot** (valamint sávúóttól kezdve chánukáig hozták az úgynevezett „hét fajta” מִיְנֵימָה תַעֲבֹשׁ – sivat háminim gyümölcsből és gabonából az áldozatot).

Imáinkban a Sávúot megjelölés mellett szerepel a „Tóránk adásának ideje” (וְנִתְּנוּתָהּ תִּמְנָה זְמָן – zmán mátán torátenu) elnevezés is, **mert a hagyomány szerint a Szináj hegyi kinyilatkoztatásra Sávúot napján került sor.**

IIIMóz 23,9-21 utal arra, hogy Izrael fiai kötelesek az aratás első kévéjét felajánlani az Örökkévalónak a Szombatot követő napon. Sávúot kezdetben mezőgazdasági ünnep volt, mely arra emlékeztetett, hogy az Örökkévalónak kell hálát adnunk a termésért. Az ünnepen a Szentélyben bemutatták az első kenyeret.

Kenyer a kereszténységben

A kereszténység is különös tiszteletet adott és ad a kenyérnek. Jézus gyakran elfogadta a közös étkezésre szóló meghívást. A kenyér-, és a bor szaporítás csodája, valamint a közös étkezések (Lévi, Zakeus, Simon stb.) szimbolikus tartalma kapcsolódik az úrvacsorához.

Pészachkor, az utolsó vacsorán (széder este) Jézus kezébe vette a kenyeret, megáldotta, megtörte, majd tanítványainak adta e szavakkal: „Ez az én testem, mely értetek adatik áldozatul”.

A keresztény vallási szertartásokon a kovásztalan kenyér – az ostya – Jézus testét szimbolizálja. Szokás, hogy a hívó ember a szent áldozatra emlékezvén, mielőtt kenyérét megszege, annak hátoldalára keresztet rajzol.

Jézus szentségi jelenlétéről írja Pál apostol: „*Mi ugyan-is sokan egy kenyér, egy test vagyunk, mivel mindnyájan egy kenyérből részesülünk.*” (IKor 10,17)

János evangéliumában olvashatjuk: „*Mert az az Isten kenyere, aki alászállt a mennyből és életet ad a világnak.*” (János 6,33) és „*Én vagyok a mennyből alászállott élő kenyér. Aki e kenyérből eszik, örökké él. A kenyér, amelyet adok, a testem a világ életéért.*” (János 6,51)

A nagy becsben tartott kenyeret húsvétkor szokás megszentelni a szentmise előtti hajnalon, vagy azután. Egyes vidékeken karácsonykor is szokásban van, akár aratáskor megáldani a terményt.

Az új kenyér napját a középkori Magyarországon július 15-én tartották: a kenyeret a templomban megáldották, megszentelték.

Kenyer Magyarország

Magyarországon július a kenyérgabona betakarításának ideje. Az aratáshoz számos hiedelem és népszokás kapcsolódik, sokszor vallásos színezetben. Az arató eszközöket a templom falánál a pap megszentelte.

A munkát a sikeres aratásért való imádsággal, kezdték, a gabonátlák szélén letérdeltek, keresztet vetettek.

A hiedelem szerint az első learatott búzaszálaknak betegségelhárító- és termékenységvarázsló ereje volt. Az aratók fájó testrészeit gyógyították vele, és állataiknak is adtak egészségmegőrző céllal. Az aratás végén egy kis részen háborítatlanul hagyták a termést, a következő év gazdag hozamát biztosítandó.

Az utolsó kévéből aratókoszorú készült a földesúr részére. Az utolsó kalászbokból egy kis csomót hazavittek, hogy az őszi vetőmaggal keverjék. Az aratást aratóünnepel fejezték be. Ma augusztus 20-án, Szent István ünnepén ünneplik Magyarországon az új kenyér ünnepét. Az évek során a mindenkori Szent István napi ünnepség átalakult.

A kenyér- és gabonaünnepként ismert Szent István-nap (amikor nemzetiszínű szalaggal átkötött kenyérrel köszöntik a vendéget) Darányi Ignác földművelődési miniszter nevéhez köthető, aki a 19. század végén kirobbant aratósztrájkok megfékezése érdekében országsszerte aratóünnepet szervezett. Az aratók első útja a templomhoz vezetett, ahol hálaimát mondtak az aratás sikere végett.

Az első magyar kenyérünnepet 1937-ben Szegeden, Péter-Pál napján rendezték meg. A másodikat 1941-ben, a Bácska visszacsatolása alkalmából, Szabadkán. 1948-ban szovjet mintára Szent István ünnepét helyettesítendő alakította ki a kommunista párt az új kenyér ünnepét. Ma ökumenikus szertartások kísérik az új kenyér ünnepét.

Kenyer a mesékben, legendákban

Mesékben, legendákban is találkozunk a kenyérrel, ezzel a fontos testi-lelki táplálékkal. Többnyire csodás tulajdonságokkal ruházzák fel. (Pl. J. R. Tolkien A Gyűrűk Ura c. regényben szerepel az életben tartó erőt birtokló

Úrvacsora

kenyér. Az Ördög és a kenyér című mesében a kenyér megmenti a gazdát attól, hogy az ördöggé váljon a fia.) A kenyér témája kimeríthetetlen. Nem egyszerű táplálék. Sokkal több annál, szent testi és lelki táplálék, maga az élet mindannyiunk számára.

Befejezésül szeretném idézni Rabbi Alexandri szavait, aki 4. században élt Izraelben földjén. Nagy cádik (igaz ember) volt, aki mindenkit a többi ember iránti jótettekre, a rászorulóknak való adakozásra buzdított. Szavai - melyet imái után szokott mondani - a ma emberének is tanulságosak: „*Világ Ura, mi akaratom szerint élénk, de tudod mi tart minket vissza? A kovász a tésztában és a népeknek való szolgaság. Legyen az a Te akaratom, hogy megszabadítsz bennünket a kezeik közül, azért hogy teljes szívvel tudjunk szolgálni Téged*”. (Babilóniai Talmud, Brachot 17a)

Schlesinger Hanna

Móra Ferenc: Mindennapi kenyérünk (részlet)

(folytatás a 6. oldalról)

– Hanem tudod mit? – törülgette meg anyám a szemét. – Elteesszük a kenyeret apádnak. Szegény ki lesz éhezve, ha hazaér a szőlőből.

Azt már én nem értem ébren. A papsajttól jó álma van az embernek, nem fekszi meg a gyomrát. Csak hajnalban ébredtem föl a szóváltásra.

– Ne bántsál, fiam, jobb lesz nektek itthon – hallottam az apám szavát. – Én el vagyok kenyér nélkül is, ellát engem az eperfa.

– No, minket se féltsen – kevélykedett anyám, s belecsúsztatta a kenyeret a tarisznyába. – Jó az Isten, ma is ad annyit, mint tegnap.

Hát éppen annyit adott. Papsajtocskát, sárgarépacskát, krumplicskát. De még egy darab sajtocskát is találtunk a láda fenekén. Ott felejtődött még a télen s úgy megkeményedett, hogy nem vette magába a kést. Anyám örült is neki nagyon, mert így az egésznek nekem adhatta. Azt mondta, az ő foga már nem bírja.

Még akkor is a kővé vált sajtot majszoltam, mikor este az apám hazaért a szőlőből. Vigan csóválta meg a tarisznyáját:

– No, Ferkó, találd ki, mit hoztam neked?

– Jaj, mit? Tán fürjcskét? – ugrottam fel lelkendezve.

– Nagyobb újság ez annál is – bontogatta a tarisznya csücskét. – Nézd-e, madárlátta kenyér!

Tulajdon az a kenyér volt, amit én adtam anyámnak.

Azóta tudom, mi az a „mindennapi kenyérünk”.

AZ EGYHÁZTÖRTÉNELEM NŐALAKJAI

Kalkuttai Teréz Anya

„Fölfedeztem minden baj gyökerét, minden siránkozásunk okát: hiányzik az imádság. Társadalmunk megújulásának az imádságból kell kiindulnia.” Kalkuttai Teréz Anya

Ő a kevés számú női Nobel-díjasok egyike, akinek alban szülőföldje egyetlen nemzetközi repülőtere viseli a nevét (Aeroporti Nënë Tereza), és akinek földi maradványait mégsem hajlandó kiadni az indiai kormány. Mindenki, aki ismerte életében, mai is azt vallja: Teréz anya kalkuttai, és Kalkuttáé.

A macedóniai albán származású Agnes Gonxha Bejaxhin 1910-ben született Skopjében, és 1997-ben halt meg Kalkuttában. Szociális érzékenységet édesanyjától tanulta, aki - miután korán özvegységre jutott - egy kézimunka-üzletből tartotta fenn családját, de gondja volt a környeztükben élő szegény emberekre is. A fiatal Ágnes mélyen vallásos nevelést kapott, és korán tagja lett egy Mária kongregációnak (fiatalok valláserkölcsei nevelésével foglalkozó egyesület).

18 évesen határozta el, hogy apácaként missziós nővérnek jelentkezik Indiába. Mi érlelhette meg ezt az elhatározást? Valódi hit és elhívás? Kalandvágy? Hősiességre való hajlam? Nem tudjuk. Néhány hónapi felkészítés után Indiába, Darjeelingbe küldték. Fogadalmát itt tette le 1931-ben. A szerzetesi fogadalomnak megfelelően új nevet választott, melyet lisieux-i Szent Teréz iránti tiszteletből vett fel. 1930-tól 1948-ig földrajzot és hittant tanított a kalkuttai szerzetesi iskolában, melynek 1944-től igazgatója lett. Az Európában dúló háború rettenete látszólag érintetlenül hagyta. Ám 1946-ban egy alkalommal Darjeelingbe utazott lelkigyakorlatra. A vonat harmadosztályú kocsijában, az óriási embertömeg között, megdöbbenve tapasztalta azt a nyomort és szegénységet, amely az indiaiak többségének kijutott. Megérezte azt a mély kontrasztot, ami a kényelmes és biztonságos szerzetesi élet és India mindennapjai között feszült. Ekkor ébredt rá, hogy nincs joga a kolostor békéjében, kényelmében élni, miközben azok az emberek, akiket szolgálni jött, nyomorognak. Indíttatást érzett, hogy elhagyja a kolostort és a legszegényebbekkel ossza meg sorsát. 1948-ban Kalkutta érsekén keresztül engedélyt kért XII. Pius pápától, hogy elhagyhassa a közösséget és független apácaként Kalkutta nyomornegyedében dolgozhasson. Levetette szerzetesi öltözékét, fehér szárit öltött, és

Patnába ment a missziós orvsnővérekhez, hogy megfelelő egészségügyi, ápolónői képzést kapjon. Hamarosan visszatért Kalkuttába, és engedélyt kért nyomortelepi iskolájának megnyitására. Nemsokára segítői is akadtak, és támogatást kapott az egyházi szervezetektől, valamint a városi hatóságoktól.

1950 októberében megkapta a pápai jóváhagyást egy új szerzetesrend, a „Szeretet Misszionáriusai” rend megalapítására. A rend hivatása az ő szavaival: *„hogy segítse az éhes, ruhátlan, hajléktalan, béna, vak, leprás embereket, az olyanokat akik nemkívánatosak, nem szeretettek, a társadalom kizsákmányoltjai, és mindenki elkerüli őket”*. Az indiai kormány támogatásával egy elhagyott hindu templomot alakítottak át a szegény, magatehetetlen emberek otthonává. Nem sokkal később újabb otthonokat nyitottak leprások és árvák számára. A rend egyre több hívet és támogatót talált céljai megvalósításához, és az 1960-as években sorra nyitotta az otthonokat Indiában. 1965-ben VI. Pál pápa engedélyezte, hogy a rend más országokra is kiterjessze tevékenységét. Létszámuk rohamos gyorsasággal növekedett, és új otthonok nyíltak: elsőként Venezuelában, majd Róma, Tanzánia következett. Ezután Ázsiában, Afrikában, Európában, majd az Egyesült Államokban, New Yorkban is megnyílt az új rendház. (1999-től Magyarországon is tevékenykedik a rend.) Az 1970-es évek elejére Teréz anya és rendje már nagy nemzetközi ismertségnek örvendett. Az elismerések

sorát az 1971-ben VI. Pál pápa által adományozott XIII. János pápa békedíj nyitotta meg. Még ebben az évben Kennedy-díjat, 1972-ben Nehru-díjat, 1975-ben Albert Schweitzer-díjat, 1985-ben Szabadság Érdemérmét, 1995-ben Kongresszusi aranyérmét vehetett át Teréz anya. 1996-ban megkapta az Egyesült Államok tiszteletbeli állampolgárságát. 1979-ben pedig Teréz anyának ítelték oda a Béke Nobel-díjat. Amikor átvette a díjat ezt mondta: „*Hogyan segíthetjük elő a világ-békét? Menjünk haza és szeressük a családjunkat.*” Az ünnepi banketten való részvételt lemondta, és a kapott 6000 dollárt Kalkutta szegényeinek juttatta el. A Szeretet Misszionáriusainak kalkuttai házát 1986. február 3-án II. János Pál pápa is meglátogatta, a napot Teréz anya élete legboldogabb napjának nevezte.

A látszólag töretlen hit és tetterő mögött meghúzódó belső válságokra csak halála után derült fény. Bár végakarata szerint meg kellett volna semmisíteni magánlevelezését, egyházi felsőbbsege másként döntött. A boldoggá avatása során előkerült levelek (melyek nyomtatásba is kerültek Mother Teresa: Come Be My Light – Légy a világosságom címmel) egy sokat vívódó, sok belső kérdőjelet hordozó ember arcképét mutatják meg. Teréz anya „sötét” időszaka már a negyvenes években elkezdődött, nem sokkal az után, hogy megkezdte a szegények felé folytatott szolgálatát Kalkuttában: „A magánynak micsoda kínjai – írta egy levelében. – Vajon meddig fogok így szenvedni?” Eleinte egyedül folytatta a betegek és nyomorgók megsegítését, de hamarosan olyan sokan jelentkeztek a szolgálatra, hogy többször is tágasabb helyre kellett költöznie

az általa alapított rendnek. Minél nagyobb sikereket ért el a szolgálatban, lelkiileg annál mélyebbre került. Saját bevallása szerint többször előfordult, hogy felkészült a beszélgetésre egy gyóntatóval, de aztán képtelen volt elmondani a problémáját. Ahogy a szolgálat egyre növekedett, és lassan nemzetközi szintre emelkedett, Teréz anya gyóntatótól gyóntatóig járt, de helyzete nem sokat változott. Végül megtanulta elfogadni, de legalábbis együtt élni Isten jelenléte közvetlen megtapasztalásának hiányával. Levelei napvilágra kerülésével számos egyházi személy és laikus próbálkozott megfejteni, mi lehetett oka ennek a lelki szárazságnak. Van, aki szerint Teréz Anya olyan erős személyiség volt, hogy neki erősebb megtisztulásra volt szüksége, mint az átlagembereknek. Az ötvenes években fordult segítségért Joseph Neunerhez, akinek tanácsai jelentős segítséget nyújtottak a számára, azt sugallva, hogy az életében megtapasztalt hiány a Krisztusért való szenvedés „szellemi oldala”. Ez ugyan némileg felszabadította Teréz anyát, azonban a következő években ugyanúgy jéghegyként írja le a saját szívét, és néha attól tart, hogy talán árulója lesz Jézusnak, mint annak idején Júdás. Saját állapotának leírása ellenére levelei olyan embernek mutatják, aki komolyan törekedett az életszentségre és a Jézussal való kapcsolat megtalálására.

Bár India nem keresztény ország, Teréz anya halálakor háromnapos nemzeti gyászt rendeltek el, és az idős apáca állami temetést kapott. 2003-ban II. János Pál pápa csaknem negyedmillió zárandok jelenlétében boldoggá avatta.

Összeállította: Szabó Ildikó

HITÉPÍTŐ IRODALOM

Arthur von Bergen önéletrajza (részletek)

Bepillantás a szívbe

Egyszer ismét evangélizációt tarthattam. Sokan jöttek Isten Igéjének hallgatására. Egy kb. 50 éves asszony minden este megjelent. Mindig a legelső sorban ült, és az egész prédikáció alatt mereven nézett rám. Nyilvánvaló volt, hogy nem hívő, és az az érzésem támadt, hogy bizonytalanná akar tenni.

Egyik este így szóltam: „Isten ajándékokat ad gyermekeinek. Ma este nekem azt az ajándékot adja, hogy betekinthessek egyenesen a szívetekbe, miközben a szemetekbe nézek.”

Az asszony villámgyorsan elfordította a tekintetét, és egész este nem nézett többé rám. Sajnos el akarta rejtetni gondolkodásmódját és nem nyitotta meg Jézusnak a szívét.

Egy idő múlva elmondtam ezt az élményt egy összejevetelen. Az igehirdetés után odajött hozzám egy 12 év körüli fiú. Kihúzta magát, bemutatkozott, mint Paul, és egyenesen a szemembe nézett.

„Bergen testvér, nézz a szemembe és mondd meg, mi van a szívemben!” - szólított fel.

Egy pillanatig vizsgálgattam, majd így szóltam: „Ugye, megtértél?”

A fiú bólintott, s én így folytattam: „És most még kevésbé tudsz engedelmeskedni, mint azelőtt.”

A gyerek újra bólintott, és könnyek peregtek az arcán. „A csödre tekintesz. Most azonban nézzünk együtt Jézusra! – bátorítottam. – Ő győzelmet akar adni neked. Érted is kiáltotta a Golgotán: *Elvégeztetett!*”

Még beszélgetésünk folyamán bizonyos lett az üdvösségben. Boldogan magasztaltuk Istent azon az estén. Körülbelül fél év múlva ismét azon a vidéken jártam. Paul örömmel üdvözölt, mikor észrevett. Két lépést hátrált, kezét összekulcsolta a hátán, és ragyogó tekintettel nézett rám. Egy szót sem szólt, de nem kellett sokáig töprengenem, hogy mi lehet a szívében. Mert: „*A vidám elme megvidámítja az orcát*” (Pél 15,13.)

„Ugye, mondtam, közted és Isten között minden rendben van?”

Boldogan helyeselt.

A három asszony

Tramelan-ban meg akartam látogatni egy magányos nagymamát. Odaérkezve azonban nem találtam az idős hölgyet egyedül. Két asszony tartózkodott nála, akiket nem ismertem. Édesanyám egykori iskolatársai voltak, ahogy nemsokára kiderült. Örültek a találkozásnak, és sok régi élményt felelevenítettünk, hiszen legtöbben szívesen emlékeznek ifjúságukra.

Természetesen nem ez volt látogatásom célja. A fő dolog még szóba sem került. A kedves nagymamát várt valami igei üzenetre. Aztán együtt örültünk annak, amit magammal hoztam. Miután imádkoztam, a nagymama is imádkozott, megköszönte, hogy bizonyos lehet megmentésében a Golgota áldozata által. A két látogató áment mondott, de különben nem szóltak.

„Ha anyám még élne – fordultam hozzájuk -, és azt mondhatnám neki: 'Az iskolatársnőid is imádkoztak', bizonyára nagyon örülne. Imádkozzatok ti is!”

Az egyik asszony hajlott az intésre, és megköszönte Istennek az egészséget, a szép időt, meg a gazdag aratást. A másik megjegyezte, hogy nem szokott nyilvánosan imádkozni, de végül aztán belefogott a Miatyánkba.

Amikor odáig ért: „...és bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk...”, megriadtam saját reakción felett, mert hangosan közbeszóltam: „Állj! Ne folytasd!”

Az ima ezzel megszakadt. Megmagyaráztam, mit akar tanítani Jézus ezzel a kéréssel. Amikor elbúcsúztam, bizonyos feszültség érződött a levegőben.

Később egyszer ismét ott jártam a nagymamánál. Elmesélte, hogy távozásom után még jó beszélgetése volt a két asszonnyal.

„Az bizonyára gyümölcsöt terem az örökkévalóság számára” – jegyeztem meg.

Dániel

Egy úrvacsorai közösség alkalmával Bernben különösen szívemre nehezedett, hogy megmondjam hallgatóimnak, mibe került Jézusnak, hogy szabaddá tegye számunkra az utat az Ő asztalához. A Jézussal való közösség igen értékes ajándék, megismerése fontos kell, hogy legyen a számunkra, ahogy Pál tanít Filippi 3,10-ben: „*Hogy megismerjem őt, és az ő feltámadásának erejét és az ő szenvedéseiben való részesülésemet...*” Az Úr Jézus pedig maga így szólt tanítványainak: „*Kívánva kívántam a húsvéti bárányt megenni veletek*”. (Luk22,15)

Miután a kenyeret és a bort kiosztották, még néhány testvér imádkozott. Elsőnek egy Dániel nevű fiatalember megköszönte a Golgotán történt megváltást. Szokatlan volt, hogy ilyen fiatal ember bátorságot vett elsőnek imádkozni, sokan csodálkoztak is rajta, mert többnyire az idősek kezdték az imát. Senki nem sejtette, mit végzett Isten ezen az összejövetelen. Én is csak három hónap múlva tudtam meg, amikor Dániellel beszéltem.

Elmondta, hogy katonaevei alatt baleset történt vele, és megsérült a háta. Az orvosok sokat fáradoztak érte, de számos vizsgálat és kezelés után el kellett bocsátaniuk mint rokkantat. Amikor az úrvacsorához járult, egyáltalán nem gondolt fogyatékoságára, viszont elhatározta: „ha imádkozásra kerül a sor, magasztalni akarom Istent, és megköszönöm, hogy az Ő gyermeke lehetek.” Miközben szándékát azonnal valóra is váltotta, hirtelen melegséget érzett a hátában, és azonnal tudta: meggyógyult. A következő napok igazolták, hogy nem csalódott. Dániel jelentkezett a katonai parancsnokságon, és közölte, hogy lemond a rokkantnyugdíjról, mert meggyógyult. Természetesen eleinte nem hittek neki, de alapos vizsgálat után az orvosoknak meg kellett állapítaniuk a gyógyulást. Dánielt egészségesként bocsátották el.

Ma is érvényes Ézsaiás 53 igéje: „*Pedig betegségeinket ő viselte és fájdalmainkat hordozta, és mi azt hittük, hogy ostromoztatik, verettetik és kínoztatik Istentől. És ő megsebesítettett bűneinkért, megrontatott a mi vétkeinkért, békességünk büntetése rajta van, és az ő sebeivel gyógyultunk meg.*”

Kísérőzene

Egy teljesen félreeső tanyán, melyhez sok éven át még bekötőút sem vezetett, együtt lakott négy testvér: három fiú és egy leány. Az egyik fiú talált egy bátor fiatal nőt, aki merészkedett megosztani vele ezt a hegyi magányt. Isten megáldotta a házasságukat, és két fiút adott nekik. Teltek az évek, az idős generáció kihalt, csak az elöregedett édesanya lakott még két fiával igen szerény körülmények közt a házban.

Végül az egyik fiú megnősült, a másik pedig elköltözött. Az anya megmaradt régi szokása mellett: étkezés után mindig Igét olvasott és imádkozott. A fiatalasszony nem volt hívő, az ilyesmi ismeretlen volt számára. Ele-

inte férjével együtt nyugodtan az asztalnál maradt és végighallgatta az áhítatot, rövid idő múlva azonban kimutatta a kelletlenségét. Felállt, tüntetően hangos csörömpöléssel mosogatni kezdett. Férje kicsit zavartan szintén rögtön evés után távozott, és a munkájához látott. Az anya nem szólt semmit, de különösen a láрма, amit a menyé rendezett, igen zavarta.

„Uram, látod, milyen tiszteletlenül viselkedik. Segíts, hogy nyugodtan megtarthassam az áhítatot!” – könyörgött. Azonban semmi nem változott. Évek teltek el, s az idő mama úgy gondolta: „Hát, úgy látszik, hozzá kell szoknom.”

Végül megbetegedett, és kórházba került.

Amikor ott meglátogattam, megkérdezte tőlem: „Tudod, hogyan hallgatta meg Isten a korábbi imádságomat?”

Persze nem tudtam.

„Látod – folytatta – , itt a kórházban olyan nagy a csend, szinte túlságos a nyugalom. Áhítat közben hiányzik nekem menyem csörömpölése a fazekakkal, lábasokkal és fedőkkel.”

Hazakerülve aztán szabályszerűen örült áhítatai sajátos kísérezőzenéjének.

A Megváltó kegyelme mindenre elég.

(Iványi Tiborné fordítása)

IFI SAROK

Kenyérrel kapcsolatos szólások, közmondások

Augusztus 20. az új kenyér ünnepe is, a kenyér, mint a legalapvetőbb élelmiszerünk természetesen igen sok szólásunkban, közmondásunkban szerepel. Ha valaki nagyon jószívű, azt mondjuk: *kenyérre lehet kenni*. Ha valakit *kenyérkeresőnek* nevezünk, akkor azt akarjuk kifejezni, hogy el tudja tartani a családját. Akinek *van mit a kenyérre kenni*, más szóval: *van mit a tejbe aprítani*, az biztosan jólétben él, de ha *kegyelemkenyéren kell tengődnie*, akkor baj van. A mindig szegény szatmári-beregi vidéken még a harangok is úgy szóltak, hogy Lónyán nincs kenyér, Beregen sincsen, Beregen sincsen, és erre már nem a harang, hanem az ember mondta kétségbeesve: Boldog Isten, mit együnk? Bizony, *éhesnek még a húsnál is jobban ízlik az árpakenyér*; ez a közmondás azt fejezi ki, hogy aki igazán éhes, az nemhogy az árpakenyeret, talán még a vasszőget is megenné.

Ha valaki *egy kenyéren él valakivel*, akkor az jelentheti szűkebb értelemben, hogy közös háztartásban él valakivel, de tágabb értelemben azt is, hogy egy véleményen vannak. A *kenyéradó gazda* igen szép kifejezés, amely megtiszteli a mindenkori munkaadót, a *kenyerén van* kifejezés azonban már inkább a függést fejezi ki. Eredetileg a kuruc csúfolta úgy a labancot, hogy ez a császár kenyerét eszi... Később a katonáskodókra mondták ugyanezt, már nem biztos, hogy pejoratív jelentéssel. A seregben a fiatal újoncok kiképzését egy idősebb bakára bízták. Tehát ugyanolyan alacsony rangban volt, csak pár évvel idősebb. Együtt volt velük, ugyanazt az ellátást kapta, de mégis ő felügyelte a honvédeket, egy

kicsit pajtás is volt, egy kicsit feljebbvaló, olyasvalaki lehetett egy ilyen öreg katona, mint Pál úr a Kőszívű ember fiaiban, ahol esténként még a dobok is azt mondták: „Kenyeret, kenyeret, kettőt, kettőt” A *kenyeres pajtás* fogalma azonban mégis a kuruc költészetben jelent meg először :

Mit búsulsz kenyeres, midőn semmid nincsen.

Jó az Isten, jót ad, légy jó reménységben.

Kinyílik az idő majd a jó tavaszkor,

Hová két szemünk lát, oda megyünk akkor.

A búsuló kenyeres válasza azonban nem túl optimista:

Hogyne búsulnék én, én édes pajtásom.

A temérdek gondok uralkodnak rajtam.

Gondolkodásim közt se nyugton, se álmom,

Lelkemet is bennem csak alig találom.

Ez a két katona nem veszekedett, *összetartoztak, mint a kenyér, meg a héja*, ám a civakodó felek között bizony még *kenyértörésre is sor kerülhetett*. Ekkor kettétörték a közös kenyeret és elváltak útjaik. Ma a kompromisszumot nem kötő, szakítással végződő vitákra mondjuk: *kenyértörésig vitték a dolgot*. Persze, ha engedékenységre szólítunk fel, azt is mondhatjuk: *ha megdobnak kövel, dobd vissza kenyérrel*. (A mondást egyébként sokan tévesen Jézusnak tulajdonítják.)

Ha valaki az utolsó pillanatban jut valami fontos dologhoz, azt mondja: *rá úgy kellett, mint egy falat kenyér*. Ha az Úr meghallgatta imánkat és megadta nekünk a *mindennapi kenyerünket*, emberi gyarlóságunk, hogy még tán *folyékony kenyérre*, azaz sörre is vágyunk. Ha nem szokásunk valami, akkor *nem ke-*

nyerünk. Ha nem vagyunk előrelátók, nem használjuk ki a lehetőségeinket, akkor a *nyáron az árnyékban heverőnek télen fekete lesz a kenyere* közmondásunk vonatkozik ránk.

Télen a kenyeret, nyáron a gúnyát el ne hagyd. Sós kenyér - gyors eledel, avagy régi búzából is válik

jó kenyér, láthattuk mennyi szólásunk kapcsolódik a kenyérhez, ha van élmünk, adjunk hálát az Istennek, akár Robert Burns-szel szólva, aki nem is a kenyert, hanem a húst köszöni meg, emígyen: „*Ennek ki dús, megárt a hús, amaz ennék, de nincsen, nekünk jut is, meg bírjuk is, legyen áldott az Isten.*”

Bereczky Géza

ÍGY TÖRTÉNT...

Raoul Wallenberg – Ember az embertelenségben

1912. augusztus 4-én, 100 éve született az egyik leggazdagabb svéd nagytőkés családban Raoul Wallenberg, a zsidómentő diplomata. Apja, Raoul Oscar Wallenberg fia születése előtt elhunyt, ezért neveltetéséről nagyapja, Gustav Wallenberg gondoskodott.

A diplomata-üzletember nagyapa jóvoltából a fiatal ember már diákként megtanult angolul, franciául és németül. Kalandos életútja során bejárta a világot. Michiganben építészetet tanult, Dél-Afrikában kereskedelemmel foglalkozott, majd Olaszországból Palesztinába hajózott, ahol Haifán bankárként igyekezett tapasztalatot szerezni, hogy a későbbiekben a család által működtetett stockholmi Enskilda Bankban építhessen karriert. Ez a törekvése azonban rátermettség híján nem ért célra, így 1941-ben egy szintén családi érdekeltségű élelmiszerkereskedelmi cégnél, a

Mellaneuropeiska Handels AB-nél lett külkereskedelmi igazgató. A cég vezetője a magyar zsidó Lauer Kálmán volt.

Wallenberg ifjú korában meglehetősen előítélettel viseltette a zsidók iránt. Palesztinába utazása előtt rosszállással írt arról a tényről, hogy egy Dél-Afrikából származó cionista csoport is lesz a hajón. Később, haifai

tartózkodása során (megismerkedvén a menekült német zsidókkal) azonban elismeréssel adózik a zsidók szorgalmának, kitartásának.

Lauer vállalata elsősorban magyar-svéd kereskedelemmel foglalkozott, ezért utazott Wallenberg 1942 februárjában majd 1943 őszén Magyarországra.

Közben 1944. március 19-én, a németek megszállták Magyarországot, Adolf Eichmann pedig megbízást kapott a „zsidókérdés megoldására”.

A zsidóság számára nem volt menekülési lehetőség. Utazási tilalom lépett érvénybe, valamint kötelezővé tették számukra a megkülönböztető, megalázó sárga csillag viselését. Megfosztották őket hivataljaiktól, gettókba kényszerítették a családokat, ingatlanjaikat és ingóságaikat elvették.

Ez azonban csak a kezdet volt. Ezeknek az embereknek nemcsak a szabadságuktól és értékeiktől kellett megválniuk, hanem hamarosan az életüktől is: a magyar hatóságok szorgalmas segítségével marhavagonokban küldték őket a haláltáborokba.

Két hónap alatt közel félmillió zsidót deportáltak. Amikor két zsidó fogolynak Rudolf Vrba-nak és Alfred Wetzlernek sikerült megszöknie az auschwitzi koncentrációs táborból, Zsolnán a pozsonyi cionista központ munkatársa elkészítette az általuk elmondottak alapján az ún. Auschwitz-jegyzőkönyvet (1944 áprilisában), melyben részletesen szerepelnek a haláltáborban elkövetett szörnyűségek. A pozsonyi cionistákon keresztül a jegyzőkönyv 1944 májusának elején Budapestre került, Kasztner Rudolf és Komoly Ottó cionista vezetők kezébe. A Stern Samu vezette Magyar Zsidók Központi Tanácsa is értesült a történetekről, de nem tettek semmiféle lépést sem annak érdekében, hogy semleges diplomáciai testületek tudomására

jussanak a zsidókkal szemben elkövetett rémtettek. Csak június közepe után kapták meg a jegyzőkönyvet diplomataként, Horthy és az egyházi vezetők. (A magyar kormánynak jó eséllyel tudnia kellett korábban is, mi történik a közel félmillió deportált magyar zsidóval, ahogy 1941-ben is tudomásuk volt a Kamenyec-Podolszkijban lezajlott tömegmészárlásról, melynek több mint húszezer Magyarországról elhajtott zsidó és politikai fogoly esett áldozatául.)

Kasztner Rezső egyezséget kötött Adolf Eichmann-nal, miszerint 1,5 millió dollár ellenében 1685 zsidó elmenekülhetett 1944. június 30-án Svájcba az általa szervezett „Kasztner-vonaton”, Bergen-Belsenen keresztül. A vonaton utazók között voltak Kasztner rokonai, baráti köre, cionista és vallási vezetők, ismert emberek. Kasztner (tanúk állítása szerint) az Eichmannal kötött egyezés miatt nem volt hajlandó továbbítani a jegyzőkönyvet.

Horthy a jegyzőkönyv ismeretében a külföldi egyházi és közjogi méltóságok tiltakozásának nyomására, valamint a szövetségesek normandiai partraszállásának hatására le akarta váltani a deportálásokat szervező államtitkárokat, Baky Lászlót és Endre Lászlót, akik ezért államcsínyt szerveztek ellene. A kormányzó az esztergomi páncélos hadosztály Budapestre rendelésével a fővárosba hozott vidéki csendőri egységeket elzavarta, majd július 7-én leállította a deportálásokat.

A budapesti zsidókat ekkor már csillagos házakba költöztették igen méltatlan körülmények közé, és kijárási tilalmat rendeltek el velük szemben.

1944 májusában az amerikai Háborús Menekültek Bizottsága és az OSS (amerikai hírszerző szolgálat) közbenjárására került Raoul Wallenberg Budapestre, svéd követségi titkárként. Kinevezésére nem különleges képességei vagy sikeres pályafutása adtak okot. Üzleti és egyéb érdekek is közrejátszottak Magyarországra utazásában. Lauer rajta keresztül szeretne volna a zsidótörvények miatt ellehetetlenült üzleti kapcsolatait rendezni, valamint Magyarországon élő hozzátartozóit svéd védelem alá vetetni, és Svédországba vinni. Wallenbergnek ezen kívül Sven Salen svéd hajózási vállalkozó üzleti érdekeit is képviselnie kellett.

Wallenberg eredetileg nem akart nagyszabású mentőakciót szervezni. Nem hősnek készült, nem tartotta veszélyesnek feladatát, hogy segítse a már elkezdett zsidómentő feladatot Budapesten. (A svédeken kívül a svájciak és a Vatikán is folytatott ilyen tevékenységet.) A svájciak példáját követve Wallenberg is azt állította, hogy Svédországba minden beutazási vízum családi vízum, így nem csak egy főre érvényes. Ám az általa kiadott dokumentumok sokasága miatt a feltételeket megszigorították. Wallenberg 1944 augusztusában 4-

500 védlevél kiadására kapott engedélyt a magyar hatóságoktól. Eközben jövedelmező üzleti tevékenységet is folytatott, annak köszönhetően, hogy svéd diplomataként működött. A sikeres üzletember mögött ott állt az amerikai Háborús Menekültek Bizottsága és a hírszerzés is.

Wallenberg számára komoly segítséget jelentett, hogy Magyarországra érkezésekor a svéd követség már sikeres tárgyalásokat folytatott a KEOKH (Külföldiek Ellenőrző Országos Központi Hatóság) vezetésével az ideiglenes útlevélek elismeréséről.

November végétől szigorításokat léptetett életbe a kormány. A menlevelek nem mentesítettek a munkaszolgálat alól. A nyilasok elhurcolták a zsidókat és a Dunába lőtték őket. A védlevelek már semmit sem segítettek.

A megengedettnél jóval több okmányt adtak ki ugyan, de illegális mentőtevékenységet nem folytattak, mert nem veszélyeztethették a svéd követséget.

A nyilas kormány a svéd Vöröskereszt munkáját is megakadályozta, a követséget is megszállták. Wallenberg is veszélybe került. Szeretett volna az oroszokhoz menekülni, s rávenni Malinovszkij marsallt, hogy foglalja el a zsidó gettókat.

Wallenbergnek nagy értékű ékszerből, pénzből és egyéb értékekből álló titkos letétje volt a Hazai Bank széfjében. Ezen kívül nagy mennyiségű készpénzzel rendelkezett, amikor január 13-án az oroszok elfoglalták a Benczúr utcát. A Nemzetközi Vöröskereszt irodájából egy szovjet őrnagy kíséretében távozott.

Wallenberg sorsát január 17-ig tudjuk követni. Ekkor a szovjet hadügyminiszter-helyettes utasítást adott a letartóztatására. 1945. március 8-án a Magyar Rádió közölte, hogy Wallenberget a Debrecenbe vezető úton a nyilasok meggyilkolták. 1953-ban a magyar kormány azt állította a koncepciós perben szovjet sugallatra, hogy a Zsidó Tanács tagjai - akik a Gestapo ügynökei voltak - gyilkoltatták meg.

Később, 1957-ben a szovjetek azt állították, Szmolcov orvosi jelentésében, hogy 1947. július 17-én a Lubjanka börtönben halt meg. Ezt az időpontos számot svéd kutató is alátámasztotta. Egyes kutatók szerint évekkel később halt meg valamelyik szovjet börtönben.

Raoul Wallenberg nem akart hős lenni, mégis zsidók tízezreit mentette meg a deportálástól. Születése 100. évfordulóján tisztelettel hajolunk meg emléke előtt! Ez alkalomból egyébként az amerikai szenátus egyhangúlag megszavazta a Raoul Wallenberg centenáriumi törvényt. Ennek keretében a legmagasabb rangú elismeréssel, a Kongresszusi Aranyéremmel tüntette ki a néhai svéd diplomatát.

Schlesinger Hanna

BACH KANTÁTÁINAK NYOMÁBAN

Jézus, kenyér vagy, mely éltet

A *Schmücke dich, o liebe Seele* (Ékítsd magad, kedves lélek) kantáta (BWV 180) szövege Johann Franck úrvacsorai énekén alapul. Az eredeti szöveg három strófáját az ismeretlen szövegíró változatlanul emelte át a kantáta 1., 3. és 7. tételébe, a többi versszakot átdolgozva. A kompozíció 1724. október 22-re készült el, s hangzott el Lipcsében.

1. Korál: A nyitótételben az énekhar szoprán-szólamában hallható Franck koráldallama, amelyet a többi szólam – egymásnak felelgetve – ékesít fel: *Ékítsd magad kedves lélek, / Hagy el már a bűnt és vétet, / Jöjj, hogy napnak fénye érjen / S tiündökölj itt fényességben; / Ura irgalomnak s üdvnek / Lát ím vendégül most téged. / Ő kormányoz fönn a mennyben / S jó, hogy benned szálást leljen.* (Liedemann Ákos fordítása)

2. Ária (tenor): A tétel virtuóz fuvalaszólam a trombita-szerű ébresztőszignállal mozgósít, míg a basszus hangisméltéseinek kopogása a szív „kapujának” kitérését sürgeti. Az eredeti német szövegben az ébredő lélek elragadtatott örömszavai félbetörnek (*halb gebroch'ne Freudenworte*), amit Bach félbeszakadt, elvágott dallammal tesz plasztikussá. A kezdeti bizonytalanság, habozás (hosszú, tartott hang) után a tenor szólista repeső örömdallammal ujjong: *Nos, serkenj föl, üdvöd jó, / Ó, nyisd ki már szíved néki! / Tebenned nyomban vágy ha kel, / Mely lelked ujjongásra készti, / Csak Jézusodnak mondjad el.*

3. Recitativo és korál (szoprán): Rövid énekbeszéd után ismét halljuk a koráldallamot, az eredeti Franck-szöveg 4. versszakával. A finoman díszített dallamot egy különleges barokk hangszer, *violoncello piccolo* (kisebb méretű, öthúros gordonka) kíséri: *Az Úrvacsora ajándékai mily drágák! / Hasonló nincs más, tudjuk jól. / E föld mit ad, s értéknek tart, / Mind ócska lim-lom csupán; / Az Isten gyermeke mást kíván, mint e világ, / S így szól: / Ó, mint vágyik a lelkem / Jóságodra, mely óv*

engem! / Itt mint hull a könnyem, nézzed, / Kinzó éhem enyhítsd kérlek! / Üdv szent italával oltsd hát! / Kívánom, hogy végül testem / Istennel majd egygő legyen. /
4. Recitativo (alt): A félelem és bizakodás között örlődő énekes-szólistát két furulya kíséri. A kiáradó kegyelem hatalmát Bach azzal is érzékelteti, hogy a tétel egyre dúsabbá, végül szinte ariosóvá válik: *E szívben félsz és öröm lakik; / Hisz' félelmet kelt az, / Mit rólam vél az Úr: igaz, / Jóllehet titkába nem látok bele, / S nem érzem azt, hogy Neki mi a terve. / Szent lelke az, ki Igéjével oktat, / Amelyből lelkek táplálkoznak, / Kik hitben Hozzá készülnek. / Ám boldogságuk nagyobb lesz még, / Ha Uruk elé kerülnek, / És tapasztalják nagy szerelmét.*

5. Ária (szoprán): Felhőtlen boldogság, himnikus hangzás jellemzi a következő tételt: *Aldott napom, éltem fénye, / Drága Úr, én mindenem! / Ha majd hűséget látod, / Nem vetsz meg, hogy hitben járok, / Bár az gyenge, törékeny.*

6. Recitativo (basszus): Az alt-recitativo különös „színeváltozása” ebben a tételben is megisméltődik – a száraz énekbeszédből végül dús arioso lesz. Az „emlékeztess” (*gedenke*) szó dallama a kantátát megnyitó korál első dallamsorára *emlékeztet*, egyben elővételezi a mennyei „nagy vacsorát”, a zárótételben elhangzó korál záróstrófáját: *„Jézus, kenyér vagy, mely éltet”. Add, Uram, szíved hű szerelme, / Mely mennyből űzött le e Földre, / Ne legyen hiábavaló! / Gyűjts*

lángra szerelmemet irántad, / Hogy csak az legyen majd, mi üdvöt ad, / A hitben vezess, / És szerelmedre emlékeztess!

7. Korál: *Jézus, kenyér vagy, mely éltet, / Add, hogy ne hiába legyek – Mert az nekem kárt okozhat – / Asztalodhoz meghívottad. / Add e lelki étet nekem, / Hogy szerelmed jól megértsem, / Hogy majd én is, mint most itt lenn, / Legyek vendéged a mennyben.*

Göncz Zoltán

INTÉZMÉNYEINK ÉLETÉBŐL

Sárguló keresztlevelek

(Riport budaörsi időszotthonunkból)

- Ekkora volt a tumor! - tolja elém az öklét János. És jó nagy ökle van! Két éve műtötték, azóta lakója a budaörsi MET Idősek Otthonának. Pedig csak 58 éves. Ő a legfiatalabb, a többi lakó zömmel 70 feletti. Büszke is rá, hogy jó fizikai állapotban van. Szeret segíteni a nővéreknek, szívesen tolja a kerekesszékeket, ha kell, segítkezik a gyámoltalanok öltöztetésében is.

- Amikor idejöttem, sokat sírtam. Nem találtam a helyem. A műtetem előtt sokat fájt a fejem, elkezdtek kivizsgálni, megállapították a daganatot és én, aki világ életemben dolgoztam, szinte egyik pillanatról a másikra rokkantnyugdíjas lettem, gyámság alá kerültem és egy időszotthonban kell élnem az életem. Szóval ki voltam bukva rendesen.

János mára megbékélt a sorsával. Nem győzi hangsúlyozni, mennyit - szinte mindent - köszönhet a nővéreinek, aki elvállalta a gyámságát, mindent elintézt helyette, folyamatosan gondoskodik róla. De nagyon sokat segítettek az itteni orvosok, nővérek is, javítani a depresszió, értelmet adni a mindennapoknak. Itt mindenre és mindenkire odafigyelnek.

Talán ez a mindenre odafigyelés volt a legelső benyomásom, amikor a Kamaraerdő, Iglói közt jelző buszmegállóval szemben befordult a mikrobuszunk egy kapun. A távirányító azonnal visszazárt. Az épület modern, barátságos, otthonos, a kert rendezett, csupa virág, a kerítésen, támfalon a vadszőlő hódít.

Borsányi Katalin, az intézmény vezetője mesél az otthon történetéről: az ingatlan eredetileg Nagy Máriáé volt, aki nyugdíjas mérnökként élt egyedül a házában. Végakaratában a budaörsi önkormányzatra hagyta az ingatlant, azzal a kikötéssel, hogy idősek otthona működjön benne. Halála után az önkormányzat megvásárolta a szomszédos telket, és az eredeti ház alapjait meghagyva nagyszabású építkezésbe fogott. A háromszintes, L alakú épület nagyon tetszetős lett, tágas tereivel, barátságos szobáival, kiszolgáló helyiségeivel funkcionálisan is minden tekintetben a célt szolgálva. Ám, amikor elkészültek, számításokat végeztek, és a képviselő-testület úgy döntött, hogy a működtetés nem lenne rentábilis.

Pályázatot írtak ki tehát az üzemeltetésre, hogy az intézmény működése ne termeljen veszteséget a városnak. A MET-en kívül még három induló volt, de végül

megnyertük a pályázatot, és 2005 októberében megkötötték a szerződés.

Kezdetben persze voltak nehézségek, és hiányosak voltak a tárgyi feltételek.

Az előgondozási hónapok után 2006. január 10-én végre beköltözhetett az első 14 lakó. Még szükség volt saját ágyakra, szekrényekre, mert a közbeszerzési törvény nagyon szigorú, és csak nyárra sikerült berendezni az intézményt.

- Az önkormányzattal megkötött ellátási szerződés alapján elsősorban budaörsi lakosokat vehetünk fel az otthonba - mondja Borsányi Katalin. - Utánuk következnek, akik itt éltek valaha, de koruk, betegségük miatt kényszerültek elköltözni innen. És végül sorra kerülnek azok is, akiknek hozzátartozói élnek itt. Soha nincs üres helyünk, most is körülbelül 30 idős ember várakozik arra, hogy velünk élhessen. Sokan nehezen határozzák el magukat. Nem könnyű dolog hátrahagyni házat, lakást, szomszédokat, megszokott bútorokat, sok tárgyi emléket. Többeknél gondot jelent az is, hogy nekünk kétágyas szobáink vannak, szívesebben költöznének egyágyasba, de a többség hamar megszokja és megszereti a szobatársat, rájönnek, jobb, mint egyedül.

Ilonka néni és Margit néni szobája a földszinten van, mint a legtöbb lakóé.

Minden ajtónál névtábla mutat utat, kihez kopogjunk be. A szoba kényelmes, barátságos, mindkét lakójának jut benne az ágyon kívül külön szekrény, komód, fotel, éjjeli szekrény. Helye van személyes tárgyainak, fotóknak, ezek teszik barátságossá, egyedivé a kis lakrészeket, melyben akadálymentesített zuhany és WC is található. Az emeleten azok lagnak, akik nagyobb odafigyelést igényelnek. Ez így, miután a nővérszoba is ott kapott helyet, könnyebben megoldható. A földszinti szobák ablakai a kertre néznek, néhánynak terasza van, s az ajtón át közvetlenül a kertbe léphetnek a lakók. A kis teraszok előtti virágágyak jelzik, hogy szívesen ültetgetnek, gyomlálgatnak, akik tehetik.

Margit néni az ágyán pihenteti a lábát, Ilonka néni a fotelben üldögél.

- Ez volt a legjobb megoldás - kezdi madárcsipogásra emlékeztető vékonyka hangján az ősszel 88. évét be-

töltő asszony.- 2006-ban költöztünk ide a férjemmel. Eladtuk a házunkat Piskén. A lányom itt lakik Budaörsön, itt is dolgozik, házi orvos. Ő találta meg nekünk ezt az otthont. Megnyugodott, amikor végre sikerült idejőnnünk, hiszen 3 perc alatt ideér, ha szükségem van valamire. A házunkban már egyre nehezebben ment a mindennapi feladatok megoldása, a kert rendbentartása. A férjem 3 éve meghalt, akkor jött Margitka, és így nem maradtam egyedül. Nagyon jó itt minden. Figyelnek ránk. Takarítanak, mosnak, főznek, még hozzá ízletesen. A mai ebéd például rántott leves volt pirított zsemlekockával, lecsós virsli tarhonyával és még fagyit is kaptunk utána.

Ilonka néni szeret olvasni, bár egyre nehezebben megy neki gyógyíthatatlan zöldhályogja miatt. Naponta csepegtetnek a szemébe, hogy ne romoljon. Büszkén sorolja, hogy három unokája, sőt már egy dédunokája van, ők is rendszeresen látogatják.

-Meghagytam, ha meghalok, Piskén temessenek el, a férjem mellé. Őt is odavittük. Sok rokonunk él Piskén. Igaz, a 13 testvéreimből már csak egy öcsém él, de az utódok gondozni fogják a sírunkat.

Margit nénival a nagy közös terasz egyik padjára telepszünk beszélgetni. Az ebéd előtti mozgalmas zsongás után most csak hárman vagyunk. Tőlünk pár méterre egy magatehetetlen asszony ül kerekesszékeben kicsit lecsúszva. Időnként értelmetlen szótöredékek hagyják el a száját. A nap rásüt, és épp megszületik bennem a gondolat, hogy szólni kéne valakinek, amikor sebes léptekkel érkezik egy nővér, árnyékba tolja a széket, igazít a beteg ülésén, áthelyezi a lábát és megnyugtató szavak kíséretében megsimogatja a haját.

Közben a lábunkhoz telepszik Lujzi, az otthon „terápiás” kutyája. Rengeteg simogatást gyűjt be naponta és sok-sok falatkát, ami igencsak meglátszik a vonalain. Természetesen tomporát meghazudtolóan pattan fel, és rohán a kapu felé.

- Valamit hallott kintről – mondja Margit néni – jó házörző, vigyáz ránk. Csak hát kövér egy kicsit, mert mindenki eteti, pedig már ki is írták a faliújságra, hogy ne etessük a saját érdekében, de ki tud ellenállni, amikor úgy tud nézni!- Margit néni nagyot nevet, amúgy is mindig mosolyra áll a szája...

A heves megyei Tarnasárányban élt férjével, fiával, lányával. 40 éves volt, amikor a család úgy döntött, a gyerekeknek több lehetősége lesz a főváros közelében és Törökbálintra költöztek. Telt múlt az idő, a gyerekek felnőttek, a fia Törökbálinton élt, a lánya Budaörsön. Honvágyuk támadt a férjével és a szülőfaluval szomszédos Tarnamérára költöztek. Rendbehozták a házat, a kertet.

- Mire ment volna minden, mint a karikacsapás, megbetegedett a férjem, meg is halt 2004-ben. Én is egyre többet

betegeskedtem, még öt évig bírtam ott úgy, hogy a lányom havonta lejárt, segített művelni a kertet, takarítani a házat. Három éve, hogy sikerült bejutni ebbe az otthonba. Nagyon rendesek a gyerekeim, rendszeresen jönnek hozzám. A lányom kéthetente el is visz hozzájuk hétvégézni. Sajnos elég beteg vagyok már így 80 évesen.

Magas a vérnyomása, mutatja a lábait, tuskóra dagadnak a gyógyíthatatlan limfödémától. Évente három héttig Budakeszin kezelik gépekkel és masszázzsal, utána könnyebb egy kicsit. Közben cukros is lett, de nevetve mondja, mint aki a bajban is csak a jót látja, hogy hál’Istennek neki még csak reggel, meg este jár az inzulin, nem napi öt alkalommal, mint itt többeknek.

- Tudja, jó itt nekünk, ellátnak minket, semmi nem kötelező, azt csinálhatjuk, amihez kedvünk van, meg persze, amire képesek vagyunk. Programokat szerveznek, megpróbálják kicsit színesíteni a napokat.

Nézem a faliújságon a kínálatot: Az istentiszteletek időpontjai után a tornaszobai ajánlat kelti fel a figyelmet. A kis terem az alagsorban van, bordásfal, tükör, tornaszőnyegek és futópad is segíti a gyógytornász munkáját. Az irodalmi klubot, a könyvtárszobában az emeleten tartják, de a napi sajtó elemzését is végezhetik együttesen, élénk politikai viták alakulnak ki ilyenkor. A könyvtár ad helyt minden reggel a napindító dolgozói értekezleteknek is. Itt beszélnek meg az előző nap történéseit, s az aznapi várhatókat. A könyvtárban játékdélutánokat is tartanak. Az itt végzett memóriagyakorlatok igyekeznek karbantartani az elmét.

Negyedévente állandó program, hogy együttesen megünnepelik az aktuális születésnapokat. És természetesen az egyházi és állami ünnepekről is rendszeresen megemlékeznek. Évente szerveznek kirándulást az etyeki pincefesztiválra, ahol a nap végi jutalom persze a borkóstoló.

Ám az egyik legkedveltebb esemény a generációk találkozója. A lakók gyermekei, unokái, sőt dédunokái gyűlnek össze ilyenkor az intézményben, köszönteni a nagyit, vagy dédit. Színes, zajos nap ez, talán fárasztó is, de megéri, mert az intézmény dolgozói nagyon fontosnak tartják a hozzátartozókkal való kapcsolattartást. Imre bácsitól elakadt a lélegzetem és leesett az állam. Sima arc, tiszta értelmes szem, feszes, erős testalkat, 70-nek sem gondoltam volna és kiderül, hogy 85 éves!

- A fiam itt Budaörsön épített házat, a feleségem halála után egy évig éltem velük, a három unokám sokat lovagolt a hátamon. Azután sikerült bekerülnöm ebbe az otthonba és nagyon jól érzem magam!

Imre bácsi igyekszik hasznossá tenni magát, annak ellenére, hogy azt mondja, úgy él ő itt, mintha folyamatosan üdülőben lenne. Ő az intézmény portása, és a beteggondozásba is besegít.

Generációk találkozása Budaörsön

- Egyelőre jól vagyok – mondja – csak az egyik vesém „lusta” egy kicsit. Kezelgetik. Hiába, no, sárgul az a keresztlevél!

Az otthonban igen élénk a közélet. Rendszeresen összeül az érdek-képviselői testület az ellátotti jogok védelmében. A testület három lakóból két hozzátartozóból és a MET képviselőjében egy dolgozóból, Kondor Klaudiából áll.

- Minden panaszra oda kell figyelnünk és megnyugtató megoldást kell találnunk – mondja Klaudia. - Panaszolták lakóink, hogy az egyik dolgozónk nem megfelelő hangnemben firtatta az egyik román néni származását. Megváltunk tőle. Nehezményezték, hogy a fodrász, aki rendszeresen jön az intézménybe, úgy emelt árat, hogy nem jelezte előre és a munkájával sem voltak elégedettek, hívtunk helyette mást. Arra törekszünk, hogy ellátottaink nyugalmasan derűsen és elégedetten töltsék itt napjaikat.

Margit néni a terasz padján ül. Persze megint mosolyog.

- Tudja kedves, jól vagyunk mi itt, csak az a rossz, hogy nap mint nap elmegy valamelyikünk. Szinte le sem kerül a kapuról a fekete zászló. Az életünk abból áll, hogy figyeljük ki, hogy romlik napról napra, így a saját sorsunkat is látjuk.

Borsányi Katalin igazgató is megerősíti ezt.

- 2008-ban született az a rendelet, mely szerint nem vehetünk fel az intézménybe csak olyanokat, akik napi 4 órás gondozást igényelnek. Új lakóink sajnos egyre betegbben kerülnek hozzánk. Sok a 90 év feletti ellátottunk is. Tényleg, szinte nincs olyan, hogy nincs kint a fekete zászló.

A kapu felé haladva ismét Jánossal találkozom. Izgatottan szívja a cigarettáját, a nővérét várja, nemsokára jön.

- Elkerülök én innen, már keresi a nővérem a helyet. Talán valamit még dolgozni is fogok tudni. Még csak 58 vagyok. Talán sikerül...

Tárkányi Adrien

MET IDŐSEK OTTHONA, BUDAÖRS

- Budaörs Város Önkormányzat Képviselőtestülete 2005 novemberében az Idősek Otthona működtetésére a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösséggel ellátási szerződést kötött.

- A cél az otthonban tartózkodó idős emberek jó életminősége és békés, kiegyensúlyozott élete.

- 48 ellátott elhelyezésére van lehetőség, ebből 42 hely végleges elhelyezést biztosít. 6 férőhelyen átmeneti gondozást nyújtunk azoknak, akik betegek, önmagukat nem tudják ellátni, vagy átmenetileg kérnek segítséget.

- Ellátás: korszerű, akadálymentesített zuhanyzós, wc-s, kétágyas szobák, napi háromszori étkezés (igény szerint lehetőség van ötszöri, illetve diétás étkezésre is), rendszeres orvosi felügyelet, napi 24 órás ápolás, gondozás, segítség a szakorvoshoz, vagy a kórházba jutáshoz, valamint a gyógyszerellátásban, és a gyógyászati segédeszközkhöz való hozzájutásban is.

- Figyelmet fordítunk a személyre szabott bánásmódra, az egyéni gondozási tervek kidolgozására, a hitélet gyakorlásának biztosítására. Fontos a családi és társas kapcsolatok fenntartásának segítése. Különböző tevékenységi programokat szerveznek.

- Az otthonba felvehető: aki napi négy órában gondozást igényel és a város közigazgatási területén bejelentett lakcímmel rendelkezik; vagy korábban a város lakója volt, de jelenleg más település szociális otthonában él; akinek közvetlen hozzátartozója lakik a városban.

- Az otthon házaspárok befogadására is alkalmas.

- Az elhelyezésért, szolgáltatásokért havi rendszerességgel térítési díjat kell fizetni, melyet az intézmény vezetőjével beszélnek meg az idősek és hozzátartozóik.

Intézményvezető: Borsányi Katalin

Cím: 2040 Budaörs, Zombori u. 68-70.

Tel.: (06-23) 23/430-142

E-mail: borsanyikatalin@metidosekothona.hu

ÍGY ÍRUNK MI

„... békét akarunk s legalább kenyeret!”

*Példaképek nélkül maradunk, fiúk,
most mennek el az utolsók is.
Megfáradtan vonulnak el szemünk elől,
alig köszönnek valakinek.
Kinek köszönnének, fiúk,
kinek köszönnének
a szegény, vacogó öregek?
Ki csodálja közülünk,
hogy végigülték a börtönöket
és sorrajárták
a munkatáborokat?
Ki bocsájtja meg nekik,
hogy nem értettek
divatozó elméleteinkhez,
nem csatlakoztak évente máshoz és
nem döngették utána mellüket?*

*(...)
Itt éltek köztünk,
mit tanultunk meg tőlük,
hogy továbbadjuk
az utánunk jövőknek?
Itt éltek köztünk,
s megmosolyogtuk
vagy elkerültük őket.
(...)
(Ladányi Mihály: Öregek)*

Ülök a TV előtt és sírok.

Finom arcú öreg hölgy, egy neves idősotthon lakója beszél arról, hogy a ház a hírek szerint tönkrement és neki nincs hova mennie. Lakását, értékeit ebbe az „utolsó állomásba” fektette. Nincs több lehetősége a változtatásra. Ezért gyűjti a gyógyszereket, amely majd átsegíti a harc- és fájdalom nélküli világba.

Krétának egy kisebb településén nyaraltunk. Az óváros bazársorain nézegettem az új és régi típusú bóvlikat, és már el is döntöttem, hogy éjszaka visszajövök, hogy az ájulásig kotorjak a műanyag fésűk között. Aztán letértem a főútról, és keskeny síkatorok között csodát láttam. Kék-fehér kicsi tér közepén citrom- és fikuszfák alatt kerek kiülőt. Az angol felirat a bejáraton tájékoztat minden turistát, vendéget, hogy a parkocska a falu öregeinek kíván árnyékot és pihenőt adni. Néhány asztalnál ültek

is. Ketten korongokkal tavlit játszottak. Egy fekete ruhás öregasszony ujjai közül hosszú csikban folyt ki a kötött gyapjúcsipke. Egy magányos bácsi felém bólintott. Előkotortam a még otthoni cukros zacskóm. Felé kínáltam. Intett, hogy menjek be. Kalimera! – köszöntem. Epharisto! – vett el egy szemet az édességből. Feketéből váltott vatta-haja alatt a beégett ráncok felfelé tartottak, fogatlan száján édes csecsemő-mosoly. Gyorsan, folyamatosan beszélt hozzám. Széttárt tenyérrel mutattam, hogy nem értem. Felemelt ujjal jelzett valamit. Felirat nélküli kis üveget húzott elő a mellette levő szatyorból, és apró fém poharakat. Töltött. Megcsapott az uzo ánizs-illata. Jasu! – emeltem meg az italt. Béke volt és derű. Egy nő az utcáról, csak úgy a maga emberségéből, jeges vizet tett az asztalokra. Az én bácsim csak beszélt és beszélt. Pergő szavai, mint a langyos eső. Majd elhallgatott, feje lebillent és elaludt. A kötögető néninek társa érkezett. Együtt kézimunkáztak, beszélgettek. Átkiabáltak alvó szomszédomnak. Ela, Ilias! – de nem ébredt fel. Óvatosan megsimogattam barna, csorbult körmű kezét. Mellé tettem a cukros zacskót.

Felnézek a képernyőre, közeliben a lelketlen, sivár blokkház erkélye, ahonnan kiüzetik az ott lakó idős asszony.

Ülök a TV előtt és sírok.

Híradó. Hősök tere. Negyven fok. Tolókocsiban ülő barátaink a szűk megélhetésüket is csonkítani akaró törvények ellen tiltakoznak. Köztük a két lába-csonkolt Misi. Mindig derűs arca most keserű. Sovány, vak férfit kérdez a riporter. A monoton válasz inkább kérdés: „Milyen munkát gondol, hogy találok magamnak?”...

Évekkel ezelőtt a Ligur-tenger partjának egyik legszebb, legdivatosabb városában fordultam meg. Meglepődve láttam, hogy a korzó telve van kerek-székes gyerekekkel és szüleikkel. Egy Down-kóros nagylány fagylaltot nyalt. Egy fiatal fiú természetes mozdulattal tett egy falatot kéz nélküli ismerőse szájába. Beültem a téren egy kávéházba. A kanál megáll kávé sűrű habjában. A tulajdonost angolul kérdezem, hogy miért van most itt ennyi fogyatékos. Előbb védő-rudat tesz fel egy támlásszékre, aztán felel. Minden évben, állami támogatással, jönnek ide a sérült felnőttek és gyerekek segítőikkel, családtagjaikkal. Erre a frekventált helyre? – értetlenkedtem. Nekik a legjobb jár, és a város örül nekik – felel. Nézem a tengert, a lét-nemlét partját és gondolkodom.

Ülök a TV előtt és sírok.

Hírek. Ismét emelik a gyógyszerek árát.

A patikában állok sorban. Elöttem idős férfi várakozik. Ruhája tiszta, de zakója csuklóban megkopott, fényes cipőjén a járás-ráncoknál repedés. A kezében több recept. Ahogy átvételnél sorolja a patikus, csupa fontos, mentő gyógyszer. Az összeg több ezer forint. A férfi újra átszámolja pénzét, majd az egyik, ha jól tudom, vérnyomáscsökkentő gyógyszert nem kéri. Hátrabeszél hozzám: megint felemelték az árakat. Mennyi hiányzik?

– érdeklődöm. Körülbelül nyolcszáz forint. Kérem, engedje meg, hogy kipótoljam! Barátságos arca bezárul. Kisnyugdíjas vagyok, de nem koldus. Szégyenkezem.

Megyek az utcán és dúdoló: „Akinek ennyi jó kevés, azt érje gáncs és megvetés!”

MÁ

MI MONDTUK

Tisztelt Emlékezők!

75 évvel ezelőtt (1937 májusában) avatták föl Szegeden a Hősök kapuját Horthy Miklós kormányzó jelenlétében. A kapu és a freskó alapvetően az első világháború szegedi hősi halottainak emlékműve. De az egyik boltívben Horthy Miklós is látható, amint elindul Szegedről 1919 augusztusában a Nemzeti Hadsereg élén a Dunántúlra. Egy évvel később Magyarország kormányzójaként aláírta Európa első világháború utáni első antiszemita törvényét, amely a kirekesztés hagyományát teremtette meg. Majd ezt követően kormányzósága huszonöt éve alatt – pontosabban 1938 és 1942 között – további huszonegy zsidótörvényt írt alá, hagyott jóvá. Nem a náci Németország, Hitler kérésére vagy követelésére.

Az 1920-as numerus clausus törvény fajvédő paragrafusának egyik kidolgozója Prohászka Ottokár püspök volt, aki az akkori kormánypárt elnökeként korábbi

írásaival összhangban, azokat megerősítve, így érvelt: „[...] nem antiszemitizmusról van itt szó egyáltalában – ezt nagyon szeretném belekiáltani a magyar világba – hanem ez faji önvédelem.”

Ma Magyarországon – hogy Botka László polgármester úr szavait idézzem, tegnapi szegedi zsinagógában elhangzott megemlékező beszédéből – „vannak, akik a Hitler szövetséges Horthy kormányzó szobrával kívánják teleszórni főtereinket.” És vannak – teszem én hozzá – akik a fajvédő Prohászka Ottokárnak akarnak hat méteres szobrot állítani a fővárosban.

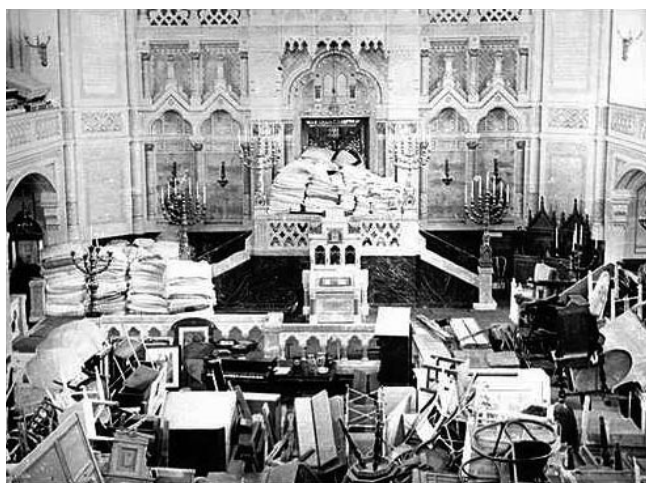
De mit is jelentett a Horthy által is aláírt mindösszesen huszonkét zsidótörvény?

Előbb vallási, majd faji alapon megkülönböztetve – magyar állampolgárokat rekesztettek ki alapvető emberi jogokból: először a felsőoktatásból, majd elvették a munkalehetőségeiket, az iparendélyeiket, a szavazati jogukat, a földjüket, valamint megtiltották házassági jogukat más vallásúakkal. És akkor még a több száz zsidókat korlátozó rendeletekről nem beszéltem.

Horthy maga mondta 1943 tavaszán, amikor immáron valóban elhangzott a követelés Hitler részéről a deportálás előkészítésére, hogy „*ügyszólván minden életlehetőséget megvont tőlük [ti. a zsidóktól], elvégre mégsem ütheti őket agyon.*”

Hitler válasza egyértelmű volt: „*el kell pusztulniuk, úgy kell kezelni őket, mint a tuberkulózis bacilust, amely megfertőzheti az egészséges testet.*”

Horthy ekkor még ’nem’-et mondott a deportálásra. De 1944 márciusában, a német megszállás után nem kívánt élni a zsidó ellenes rendeletek ellenjegyzésével. Kinevezte az új kormányt, valamint a hírhedten antiszemita Baky Lászlót és Endre Lászlót, régi szegedi vitézeit belügyminiszteri államtitkárokká. De ezt követően 1944. július 6-ig hallgatott. Hallgatott, amikor

A szegedi zsidóktól elvett ingóságok a helyi zsinagógában. (Fotó: www.holokausztmagyarorszag.hu)

*Zsidóktól elkobzott értékek a szegedi zsinagógában felhalmozva.
(Fotó: www.holokauszmagyaroszaon.hu)*

sárga csillagot varratott a Sztójay-kormány a zsidónak minősített magyar állampolgárok ruhájára. Hallgatott, amikor vagyonukat zárolták. Hallgatott, amikor gettókba, téglagyárakba, sertésólakba, lóistállókba zárták őket. Majd hallgatott, amikor százezrével megkezdődött a deportálás magyar csendőr kísérettel. Több mint négyszázezer honfitársát deportálták – faji alapon – az Auschwitz-Birkenau-i haláltáborba. Június 25-én, 27-én és 28-án közel kilencezer szegedi és Szeged környéki csecsemőt, gyermeket, asszonyt, férfit, idős, beteg embert szállítottak el, úgymond munkára. Munka helyett azonban többségükre a gázkamra várt. Ezekben a napokban úgy a kormány, mint Horthy Miklós már bizonyíthatóan tudta pontosan, hogy a

deportáltakra az elgázosítás, majd elégetés vár. De a rendeleteket továbbra is elfogadták, és a közigazgatási szakemberek, a rendőrök, a csendőrök végrehajtották azokat. Kevés olyan polgármester volt, mint Pálffy József Szegeden, aki a megszállás után azonnal kérte nyugdíjazását. Vagy olyan püspök, mint Hamvas Endre, aki a szegedi Fogadalmi templomban emelte föl szavát a deportálás ellen. Többségben azok voltak, akik gondolkodás nélkül hajtották végre a jogfosztó, megalázó, kifosztó, elkülönítő, és végül a megsemmisítésbe vezető rendeleteket.

Szegedről nem innen a Nagyállomásról indultak a deportáló vagonok, hanem a kisebb Rókusi pályaudvarról. Szemérmes végrehajtók? Nem! Pusztán így volt praktikus. A Rókusi pályaudvar közelében találtak akkora téglagyárat, ahol kilencezer embert el tudtak helyezni. Kilencezret. Holott alig néhány hónappal korábban kétezer ember elhelyezésére tartották alkalmasnak ezt a területet.

Számunkra, utódok számára nem ez a kirekesztő politika kell, hogy példa legyen, hanem az a befogadó politika, amelynek köszönhetően Szegeden jó volt izraelita vallásúként élni évtizedeken, sőt, évszázadokon keresztül. Olyan parlament, ahol nem vérvádat emlegetnek, hanem polgári és politikai egyenjogúságot alapoznak meg. Ahogyan ez 1849 júliusában történt a szegedi országgyűlésen.

Molnár Judit történész

(A beszéd elhangzott 2012. június 25-én a szegedi Nagyállomáson a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség és a Wesley János Lelkészképző Főiskola által szervezett megemlékezésen.)

D. Hagele: A kultúra és az igazság Japánban

A japán kultúrában előbbre való a „csúnya vagy szép” kérdése, mint a „jó vagy rossz”, „igazság vagy hazugság” szembeállítás. A szép dolgok kellemesek, a csúnyák visszataszítóak és kellemetlenek. A szépség nemcsak a szemmel látható dolgokra vonatkozik, hanem a szavakra, a zenére, az illatokra, az ízekre, sőt az emberi természetre, az emberi kapcsolatokra is. A nikkói majmok is arra tanítanak: a kellemetlen dolgokat ne nézd, ne halld, ne mondd! (Nikko városa Tokiótól kb. 150 km-re, északra található. Ott látható egy három majomból álló szoborcsoporth. Az egyik a szemét, másik a fülét, harmadik a száját fogja be.)

Igenis fontos igazat mondani! Ám nem mindegy, hogyan tesszük, hiszen függ az a másik érzékenységétől is. Nem helyénvaló csak az igazság kedvéért negatív érzéseket kelteni valakiben. A japán nyelvben szinte kimeríthetetlenül sok udvariassági szabály létezik. Így aztán nem nehéz a legkeményebb igazságot is jól becsomagolni. A virágnyelven közölt igazságnak azonban nagy veszélye a félreértés.

(Czövek Olivérné fordítása)

HÍRMOZAIK

Elég volt! Mintegy ezren demonstráltak a Horthy-korszak politikai restaurációjára tett kísérletek és a szélső-jobboldali megnyilvánulások ellen június 17-én, vasárnap délután Budapesten.

A szervezők azért hívták tiltakozni az embereket, mert szerintük véget kell vetni „az utóbbi hetek elszabadult antiszemita és rasszista indulatainak”, Horthy éltetésének, a közterületek visszanevezési hullámának, a szobor- és emlékműállításnak, valamint „a magyar társadalomban lappangó kirekesztő indulatnak”.

A szervezők – civil egyesületek és mozgalmak, például a Szolidaritás Mozgalom mellett – az összes demokratikus ellenzéki parlamenti pártot meghívták.

A békés demonstráción *Alexa György*, az MSZP budapesti alelnöke hangsúlyozta: „Magyarországon jelenleg a történelem tudatos meghamisítása zajlik. Egy olyan embernek (Horthy) állítanak szobrokat és emléktáblákat, aki belevitte hazánkat egy szerencsétlen világháborúba, aki milliós emberáldozatért, országunk tönkretételéért felelős, aki bűnös a népirtásban, és akit joggal kivetett már a magyar emlékezet”.

Székely Sándor, a Szolidaritás Mozgalom társelnöke szerint nem szabad engedni, hogy a „náci diskurzus visszaszivárogon a hétköznapiakba”. Kiemelte: Horthy Miklós egykori kormányzó azért nem lehet Magyarország példaképe, és azért nem érdemelhet sem szobrot, sem emléktáblát, mert kormányzása alatt zajlott a zsidók deportálása, amely a kisebbségi csoport tervszerű kiirtásához vezetett a vészkorszakban.

Kerék-Bárczy Szabolcs volt MDF-es politikus, a Szabadság és Reform Intézet alapítvány ügyvezető igazgatója arról beszélt, nem lehet demokratikus az az ország, amely nem demokratákat állít példaképnek, és annak a véleményének adott hangot, hogy akik diktátorok követőinek hirdetik magukat, azokkal nem lehet közös úton haladni.

Szász Tamás, a Demokratikus Koalíció csepeli önkormányzatának képviselője szerint „a palackból kiszabadult múlt szellemeit vissza fogjuk győmöszölni.”

Iványi Gábor, a MET elnöke az Újszövetség Máté evangéliumának farizeusokról szóló fejezetét olvasta fel, és tiltakozott a Horthy-kor szelleme ellen. Úgy véli, egy újfajta „*numerus clausus*” alapján ma ellehetetlenítenek, emigrációra kényszerítenek, és nem kívánatosnak minősítenek művészeket.

A beszédek alatt a rendőrsorfallal és kordonnal elválasztott tucatnyi ellendemonstrátor „Éljen Horthy!”, „Le a köztársasággal!”, „Hazaárulók” és „Cigánybűnözés” bekiabálásokkal zavarta meg a rendezvényt.

A demonstráción szó volt Nyíró József Nemzeti Alapantervbe emeléséről is.

A rendőrök a kordon mindkét oldalán sorfalat állva akadályozták meg, hogy a magukat Horthy Baráti Kör tagjainak nevezők – köztük Zagyva György Gyula, a Jobbik országgyűlési képviselője, a a Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom (HVIM) alelnöke - átvonuljanak az antifasiszta megmozdulás résztvevői közé. Miután mindkét rendezvény véget ért, több tucatnyi rendőr zárta körbe a radikális szervezetek tüntetőit arra az időre, amíg a Horthy-ellenes tüntetők elvonultak.

Nyílt napot tartott a szolnoki MET Idősek Otthona június 29-én. Lakatos Anka, az intézmény vezetője elmondta: az 54 gondozottal együtt körülbelül 120-an (köztük Iványi Gábor egyházelnök) vettek részt a délutánon. A program kezdetén az ellátottak és hozzátartozóik beszámolót hallhattak az intézmény első fél évének eredményeiről, majd megválasztották az érdekvédelmi fórumot, mely gondozottakból, dolgozókból és hozzátartozókból áll. A hozzátartozók nagyon jól érezték magukat estig gitároztak, fogyasztották a bográcsgulyást és az idősek és dolgozók közös munkájának eredményét: a finom süteményeket.

Ez az intézményünk fél éve működik 3-4 ágyas tágas szobákkal. A MET 2006-ban vásárolta a klasszicista stílusú 1040 négyzetméteres iskolaépületet, melyhez szép nagy kert tartozik. Az teljes átalakítás 2011-ben lett kész.

Dr. Iványi Gábor, a MET elnökének a megbízásából Lakatos Anka és Horváth Aladár 2012. június 21-én helyszíni szemlét tartott Sárkeresztúr községben. A település Testvérközösségünkhöz tartozó roma családjai részéről több bejelentés érkezett az egyház vezetéséhez, amelyek súlyos törvénytelenésekről, rendőri provokációkról és vegzálásokról adtak hírt. Ezek valóságtartalmát kívánta megvizsgálni az előzetes tényfeltáró küldöttség.

A település Székesfehérvártól 24 kilométerre, délre, az Abai kistérségben fekszik, lakosainak száma mintegy 2700 fő. A 2001. évi népszámláláson 18,4 %-uk a cigány nemzetiséghez is kötődőnek nyilvánította magát. A látogatásunk során megkérdezett romák szerint a tényleges cigány-arány 70-80%-os. „Eddig a parasztok menekültek el a faluból, most a cigányok fognak” – állítolag ezzel a mondattal „nyitott” a település 2010-ben megválasztott „független”, a romák szerint egyértelműen jobbikos polgármestere, Csutiné Turi Ibolya.

A látogatás során megkérdezett cigány emberek szerint a hölgy megválasztása óta erősen megszorodtak a rendőri túlkapások, vegzálások.

A legtöbbször emlegetett rendőr, a sárbogárdi rendőrkapitányság állományába tartozó Sepsi Zsolt, akinek mellesleg „Az év rendőre” kitüntetést adományozta Sárbogárd, 2009-ben.

Több személlyel történt beszélgetés alapján az alábbi indokolatlan inzultusoknak vannak/voltak kitéve a település roma származású polgárai a rendőrség részéről: súlyos pénzbírságok, igazoltatásnál rendszeresen idegbénító sprayt és fizikai erőszak alkalmazása, igazolványok meg rongálása, megsemmisítése, éjszakai razziák, stb.

A cigány emberek véleménye az, hogy folyamatos rendőri provokációnak és terrornak vannak kitéve, aminek nem más a célja, mint hogy a romák visszaüssenek, és totális legyen elnyomásuk, üldöztetésük.

Július 13-án a MET elnöke feleségével részt vett egy helyi lakossági fórumon, s az ott tapasztaltak megerősítették őket a panaszok megalapozottságáról.

Mivel több eljárásban határidőn belül vagyunk még, a döntések ellen fellebbezni fogunk. Illetve szeretnénk ügyvédi segítséget kapni büntető és polgári perek elindításához.

Július elsejétől öt napon át demonstráltak civilek a rokkant, fogyatékossgal élő emberek jogaiért Budapesten, a Hősök terén. Céljuk az volt, hogy felhívják a hazai és a nemzetközi közvélemény figyelmét a volt rokkantnyugdíjasokat, fogyatékossgal élőket sújtó kormányzati intézkedésekre. A nagy hőség ellenére mintegy másfél ezren vettek részt a nyitórendezvényen, ahol a Seres Mária, a Civil Mozgalom és Horváth Lajos, a Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetségének elnöke mellett a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség elnöke, Iványi Gábor felszólalt. *(A demonstrációról beszámolót olvashatnak a 5. oldalon.)*

Július 6-13-ig 27 gyerek táborozott Hejácén, öt felnőtt kíséretében. Jöttek Kisvárdáról, Nyíregyházáról, Budapestről, Gemzséről és Borsodból is.

Minden reggel tornával indult. A délelőtti általában bibliai történetek olvasásával, megbeszélésével teltek. Délutánonként kirándulásokat, vagy együttes játékokat szerveztek. Voltak Boldogkőváralján, megnézték a regéci várat. A játékok között a méta volt a legkedveltebb, de nagy erőbedobással küzdöttek a gyerekek a csapat-sorjátékok alatt is. A kézműves foglalkozásokon sok karkötő készült.

Idén is nagy sikere volt az éjszakai túrának, melynek célja a közeli forrás. Innen gyönyörű a napfelkelte. A tábor teljes ideje alatt egy-egy feladatért jutalompontokat gyűjthettek a gyerekek. A búcsúesti tábortűznél az elért pontokért ajándékokat kaptak a győztesek.

A www.kormany.hu oldalon olvasható tájékoztató a „Közoktatási megállapodás 2012” pályázat eredményéről. Ez alapján a MET egyetlen oktatási intézménye sem került be a nyertesek közé.

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma Oktatásért Felelős Államtitkára (Dr. Hoffmann Rózsa) a pályázatot a közoktatási közszolgálati feladatok megvalósításában való részvétel tárgyában 2012. augusztus 31. és 2017. augusztus 31. közötti időszakra vonatkozóan hirdette meg.

A nem állami és nem egyházi fenntartású nevelési-oktatási intézmények közül azoknak a támogatását célozta, melyek országos jelentőségűek, helyi megállapodásra nem. A szöveg szerint „a legfontosabb szempont, hogy az állami feladatellátást olyan területen vagy mértékben vállalják át, segítik, ami mindenképpen állami finansziális támogatást is igényel és érdemel.”

A döntés ellen Iványi Gábor július 18-án hivatalos levélben kifogást terjesztett elő Balog Zoltán miniszternek, mert egyházunk sem értesítést, sem indoklást nem kapott. Hozzátette, hogy az elutasítás indoklásának kézhezvételét követően „élni kíván az esetlegesen jogszabálysértő minisztériumi intézkedés elleni újabb kifogás benyújtásának lehetőségével”.

FIGYELEM! Az oktatási intézményeinkbe járó halmozottan hátrányos helyzetben élő gyermekek (létszámuk közel 3000 fő) napi többszöri étkeztetése milliőkat emészt fel naponta költségvetésünkől. Hamarosan kezdődik az új tanév, amikor a családoknak a tanszerek beszerzésében is segítséget nyújtunk. A fenti hírben is olvashatták, egyre nehezebb helyzetbe kényszerítik egyházunkat a meggondolatlan, felelőtlen intézkedések. Tudjuk, amíg Isten meg akar bízni bennünket egy feladattal, gondoskodik a hozzávalókról is. Ebben felbecsülhetetlen szerepe mindenkori támogatóinknak! Legyen szó anyagi, természetbeni, ügyintézésben, egyebekben nyújtott segítségről.

Jelen számunkba csekket helyezünk, lehetőséget biztosítva azok számára, akik erejükhez mérten örömmel támogatják munkánkat. Kérjük, a közlemény rovathba írják oda, mit támogatnak. (Pl. „gyermekek étkeztetése”, „tanszerek”, stb.) A jelöletlen támogatást egyházi munkánk fenntartására fordítjuk. Isten ezerszeres áldását kívánjuk az adományozók életére! (Adatainkat megtalálják a 3. oldalon, az impresszumban.)

ÉLET és BÖLCSESSÉG

A halál nem szomorú. A szomorú az, hogy a legtöbb ember egyáltalán nem is él. (*Dan Millmann*)

Még ha biztosan tudnám is, hogy a Föld holnap darabjaira hullik, mégis elültetném az almámat. (*Luther Márton*)

Minden nevetés nélkül töltött nap elvesztegetett idő. (*Charlie Chaplin*)

A gondolkozás a lehető legkeményebb munka, valószínűleg ezért gyakorolják oly kevesen. (*Henry Ford*)

Tulajdonképpen sosem hittem benne, hogy a rossz dolgok valóban léteznek. Csak másképpen kell értelmezni őket, és nyomban megszűnnek. (*Ottlik Géza*)

A halál csak egy másik ösvény, melyre mind rálépünk. Amikor a világ szürke esőfüggönye felgördül és minden ezüstös tükörré válik, akkor meglátod. (*J. R. Tolkien: Gyűrűk Ura*)

Nem tudom mi a sorsod, de egy dolgot tudok: csak azok lesznek igazán boldogok, akik keresték és megtalálták, hogyan lehet másokat szolgálni. (*Albert Schweitzer*)

TÚZHELY

Kovásztalán kenyerek

Bodag (vagy bokolyi)

Csemer Géza Habiszti című könyvében olvastam cigányok életéről, ételéről. A bodagot (vagy bokolyit) a régi romák kedvenc ételként említette. Azóta már én

AJÁNLÓ

Film

Invictus - A legyőzhetetlen, színes, magyarul beszélő, amerikai életrajzi dráma, 134 perc, 2009. Rendező: Clint Eastwood, Főszereplők: Morgan Freeman, Matt Damon

Nelson Mandelát (Morgan Freeman) a Dél-Afrikai Köztársaság elnökévé választják. Úgy dönt, bosszú helyett megbocsát ellenségeinek, akik közel 30 évig börtönben tartották, hiszen „a megbocsátás felszabadítja a lelket”. Azt tanácsolja: „Lepjük meg ellenségeinket együttérzésünkkel, önuralmunkkal és nagylelkűségünkkel.” A nemzeti egységet szokatlan helyen, a rögbi pályán próbálja megteremteni. Egy közepszerű csapat kapitányát kéri meg, szárnyalják túl saját elvárásait, és nyerjék meg a világbajnokságot.

Lélekemelő film egy saját korlátain túllépő csapatról és népről.

Könyv

Isaac Bashevis Singer: A Moszkát család

Családrege, melynek „főhőse” egy lengyelországi zsidó család, a Moszkát família. Az ő színes, kalandos történetük elevenedik meg Singer regényének lapjain. A család tagjai nem tudnak beletörődni sorsukba; mind láznak a maguk módján. Mintha régi fényképet nézegetnénk. A megsárgult képeken a Moszkát család tagjait látjuk, akik ott menetelnek a gettó felé, majd a haláltáborokba vezető úton.

- kks

is ettem néhányszor ebből a kovásztalan kenyérből, amelyet pörköltözhöz, káposztához szívesen fogyasztottak – de ha nem volt, akkor csak úgy magában, vagy zsírral, sóval, piros paprikával. Azóta sokfajta elkészítési módját hallottam, leírom az egyiket.

1 kg liszt, ízlés szerint só, 1 evőkanál szódabikarbóna, víz. Az alapanyagokat összedolgozzuk, 2-3 cm vastagra kinyújtjuk, lepénnyé formázzuk, és forró sütőbe tesszük. Tepsi hátán sütjük (forgassuk, hogy mindkét oldala megpiruljon).

(Magyarországon mások is eszik ezt a csemegét – Jézus kenyérének nevezik.)

Macesz (vagy pászka)

Gyerekkoromban gyakran hallottam ezt a gúnydalt: „En vagyok a Jenő, és vagyok a Benő, maceszgyárban voltam én a kovászkeverő.” Ma már értem, amit akkor lelkesen fújtam a többiekkel.

Nem zsidók használják inkább a pászka elnevezést erre a kenyérre. Az egyiptomi fogság idején ez volt a szegények és a rabszolgák eledele, ezért nyomorúság kenyérének is nevezik. A fogságból menekülő zsidók fogyasztották, mert nem volt idejük és módjuk keleszteni a tésztát. Íme, a recept:

5 evőkanál teljes kiőrlésű tönkölyliszt, 5 evőkanál fehér liszt, víz (kb. 5 tenyérnyi darab lesz belőle). A lisztet annyi vízzel gyúrjuk össze, hogy ne ragacsos, hanem egy könnyen gyúrható tésztát kapjunk. Közepes hőfokon odakészítünk egy serpenyőt a tűz helyre, majd kis gombócokat tépünk a tésztából, amiket tenyérnyi méretű lapos koronggá formálunk és a forró serpenyőbe tesszük. Pár perc alatt mindkét oldalukat ropogósra sütjük. (forrás: <http://vegansagok.blogspot.hu>)

(A maceszt ma többnyire géppel készítik és a fogyókúrázók egyik kedvence.)

Bodaghoz és maceszhoz ajánljuk, de a görög kenyér (pita) is tölthető, kenhető vele:

Padlizsánkrém egyszerűen

2 padlizsán, 1 kis fej vöröshagyma, 2-3 evőkanál majonéz, ízlés szerint só, bors. A lila gyümölcsöt megszűrkalom, kb. 200 fokos, előmelegített sütőben megsütöm (kívül fekete, égett foltok jelzik, hogy kész). Kikaparjuk a belét, az apróra vágott vöröshagymával, majonézzel, sóval és borssal összemixelem.

Stahl-féle csirkemáj (csak én nem mazsolával, hanem aszalt szilvával készítem)

30 dkg csirkemáj, 5 dkg vaj, só, bors, 2 evőkanál konyak. A darabolt aszalt szilvát konyakba és kb. 2 dl langyos vízbe áztatom. A májat megolvasztott vajon

Bodag

kevergetve megpirítom. Pár perc, utána kiszedem. A beáztatott gyümölcsöt és a kihűlt májat ízlés szerint sózom-borsozom, a leszűrt gyümölcsöt és egy kevés zsírt teszek rá, simává mixelem.

Uborkás szendvics

Görög joghurt, lereszelt kígyóuborka, 2 gerezd fokhagyma, fél citrom leve, lereszelt héja, néhány csepp olívaolaj. Jól kikeverve, pirítósra, bokolyira vagy maceszra kenve, uborkaszeletekkel gazdagítva fogyasztszuk.

- gigi

Pástétomok – egyszerű, ízletes receptek kenyérre (nyári táboraink nagy kedvencei)

Tejfölös pástétom

0,5 l tejföl

15 dkg reszelt karaván sajt
ízlés szerinti só, bors

Tojásos pástétom

6 db főtt tojás

10 dkg vaj

1 fej reszelt vöröshagyma (közepes)

bors, só, mustár ízlés szerint

(esetleg maradék kolbászvéggel „dúsítható”)

Sajtos pástétom

5-6 db natúr kockasajt

10 dkg vaj

bors, ha kell, csipetnyi só

Az összetevőket mindhárom esetben alaposan keverjük össze.

Élesztő pástétom

10 dkg élesztő

2 fej közepes hagyma

3 dl tej

1 kkanál őrölt pirospaprika

bors és petrezselyem

1 evőkanál zsemlemorzsa

tojás

A meleg tejben feloldjuk az élesztőt. A hagymát dinszteljük, rátesszük a pirospaprikát. Erre öntjük az élesztős tejet. Vegetával ízesítjük, majd zsemlemorzzával, tojással sűrítjük. Beletesszük a petrezselymet. Frissen melegen a legjobb!

Éva mama

Egyperces áhítat minden napra

Augusztus 1. szerda

„Orcád veritékével egyed a te kenyeredet, míglen viszatérsz a földbe, mert abból vétettél: mert por vagy te s ismét porrá leszel.” (1Móz 3,19)

A szenvedés és megerőltetés, ami a munka kísérijelensége a bűnbeesés óta, nem jelent teljes körű büntetést és átkot. Isten nem azt mondja, hogy a veríték az egyetlen eredmény. Az áldozathozatalnak, ha fáradtság árán is, a megteremtett mindennapi kenyér lesz az eredménye. Érdemes küzdeni érte.

Augusztus 2. csütörtök

„Hét napig egyetek kovásztalan kenyeret; még az első napon takarítsátok el a kovászt házaikból, mert valaki kovászt eszik az első naptól fogva a hetedik napig, az olyan lélek irtassék ki Izráelből.” (2Móz 12,15)

Kiközösítették azt, aki az emlékezés önmegtartóztató napjaiban a kevésbé ízletes kovásztalan kenyér helyett cipót vagy kalácsot akart fogyasztani. Így akart Isten népe kapcsolódni az elődök áldozatvállalásához, és ezen a módon akarta átélni azt is, hogy Isten még a menekülés hetében sem feledkezett meg a mindennapi kenyérről. Azt is tudjuk, hogy a kovász mindent megerjesztő képe a bűn jelképe is. Időnként tehát szükségessé nagytakarítást tartani.

Augusztus 3. péntek

„És monda az Úr Mózesnek: Ímé, én esőképen bocsátok néktek kenyeret az égből; menjen ki azért a nép és szedjen naponként arra a napra valót, hogy megkísértsem: akar-e az én törvényem szerint járni, vagy nem?” (2Móz 16,4)

A „kísértés” vagyis próbatétel annak kiderítését szolgálta, hogy az ember mer-e bízni a hűséges Isten mindennapi kenyérrel kapcsolatos ígéretében vagy sem. Ha nem tudsz tartalékokat felhalmozni, ne akarj mindenáron mégis „biztonságba” kerülni, hanem hálás szívvel fogadd el, hogy holnap is lesz ígéret szerinti elégséges „kenyéreső”.

Augusztus 4. szombat

„És tégy az asztalra szent kenyeret, mely mindenkor előtted legyen.” (2Móz 25,30)

A pusztai, majd később a jeruzsálemi templom egy kicsit a családi otthont is formázta. Ahogy meghitt látvány a konyhaasztalon a kenyér, úgy kellett az Úr házában is „megteríteni”. Egy kicsit azt is üzenete ez, hogyha meggyünk meglátogatni Mennyei Atyánkat, mindig friss, meleg kenyérrel fogad bennünket.

Augusztus 5. vasárnap

„És megsanyargatott téged, és megéheztetett, azután pedig enned adta a mannát, a melyet nem ismertél, sem a te atyáid nem ismertek, hogy tudtadra adjá néked, hogy az ember nem csak kenyérrel él, hanem mind az-zal él az ember; a mi az Úrnak szájából származik.” (5Móz 8,3)

Szomorú látvány, ha nagyobb mennyiségű kenyér szárad meg, vagy ezt a különleges, nemes eledelt emberek a szemébe dobják. Az éhes ember a méltatlan helyről szerzett táplálékot is elfogyasztja. Időnként rá kell éhezni Isten adományaira, lelkiekre és testiekre egyaránt, mert „boldogok, akik éheznek és szomjúhozják az igazságot”. (Mt 5,6) Ők fognak „megelégtetni”.

Augusztus 6. hétfő

„És hozzámenvén a kísértő, monda néki: Ha Isten fia vagy, mondd, hogy e kövek változzanak kenyerekké.” (Máté 4,3)

Központi téma ez: minden követ meg kell mozgatnunk a kenyér érdekében. A feltételes mód: „ha Isten fia vagy”, a kísértőnek arra a szándékára utal, hogy arról győzzön meg: nem Isten áldása, hanem csakis az emberi buzgalom és leleményesség az alapja emberi jólétünknek. Istennek azonban átfogóbbak az áldásai.

Augusztus 7. kedd

„Én vagyok amaz élő kenyér; a mely a mennyből szállott alá; ha valaki eszik e kenyérből, él örökké. És az a kenyér pedig, a melyet én adok, az én testem, a melyet én adok a világ életéért.” (János 6,51)

Hogy mit is jelent Jézus (vagy a róla szóló tanítás) befogadása lelki életünk szempontjából, arról már sokat hallottunk. Figyelmünk most forduljon a második mondatra, és azon belül is különösen a „test” fogalmára (ami a tanítás szerint az elfogyasztandó kenyér). Jézus kereszten odaadott élete is ilyen táplálék volt. Az egyház szintén „Krisztus teste”, s ha hiteles, a világ éhesen várja a megjelenését.

Augusztus 8. szerda

„Mikor pedig ettek, vette Jézus a kenyeret és hálákat adván, megtörte és adta a tanítványoknak, és mondta: Vegyétek, egyétek; ez az én testem.” (Máté 26,26)

Ma az utolsó vacsora mindenkit felkavaró szavaiban keressük a kenyér értelmét. Hangsúly van a „megtörte és adta” szavakon, de azon is, hogy mindezt „hálákat adván” cselekedte Jézus. Nem zúgolódott és nem esett

kétségbe, hogy a többiek életének az Ő megtöretése a záloga. Hálát adott érte, hogy teheti.

Augusztus 9. csütörtök

„Még az én jóakaróm is, akiben bíztam, a ki kenyere-met ette, fölemelte sarkát ellenem.” (Zsolt 41,10)

Ősi tapasztalat a bizalmas kapcsolatban is felbukkanó hálátlanság, és a meghitt asztali közösség felbomlása. Amennyire lehet, őrizzük meg ezeket az értékeket, mert pótolhatatlanok. Ha mégis méltatlan bántást tapasztalnánk, vigasztaljon az, hogy nem mi vagyunk az elsők, akikkel ez megtörtént. Néha a jóakaróknak van ilyen „jutalma” is.

Augusztus 10. péntek

„És ad néktek az Úr kenyeret a keserűségben, és a nyomorban vizet, és nem kell többé elrejtőzködniük tanítóidnak, hanem szemeid tanítóidra néznek!” (És 30,20)

Nehéz időket élünk át, elődeinknek is voltak keserű tapasztalataik és utódaink sem kerülhetik el az emberi sors sanyarúbb pillanatait. De az a tapasztalat még inkább örök, hogy az Úr nem feledkezik el a kenyérről. Legyen az testi vagy lelki, mindig ad üzenetet és olyanokat, akik ezt hitelesen képviselik.

Augusztus 11. szombat

„És a hollók hoztak neki kenyeret és húst reggel és este, és a patakából ivott.” (1Kir 17,6)

Három évig tartott az aszály büntetése. Illés, akinek képviselnie kellett Isten ítéletét, maga is szükségbe jutott. Az Úr különleges módon gondoskodott róla, a tisztasági törvényeket betartó, hívő ember volt, de íme, tisztátalan madarak hozták számára a mindennapi kenyeret és húst. Meg kellett tanulnia, hogy amit az Úr megtisztított, azt ne mondja tisztátalannak, és legyen hálás azért a segítségért is, ami addig elképzelhetetlen irányból érkezett a számára.

Augusztus 12. vasárnap

„Ímé, napok jönnek, azt mondja az Úr Isten, és éhséget bocsátok e földre; nem kenyér után való éhséget, sem víz után való szomjúságot, hanem az Úr beszédének hallgatása után.” (Ám 8,11)

Hiába lenne kenyér, bőség és jólét a világon, ha a lélek koplalni kényszerül. Hiszünk abban, hogy az emberek figyelme egyszer csak odafordul majd a mennyei kenyér felé.

Augusztus 13. hétfő

„Jöjjön el a te országod; legyen meg a te akaratod, mint a mennyben, úgy a földön is. A mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma.” (Máté 6,10-11)

Különös üzenetet hordoz az Úr imádságának két, látszólag eltérő kérése egymás mellé állítva. A mindennapi kenyér a testi jólét kérdése, elválaszthatatlan Isten akaratának általános elfogadásától és az Ő országának várásától.

Augusztus 14. kedd

„És mikor megparancsolta a sokaságnak, hogy üljenek le a földre, vette az öt kenyeret és két halat, és szemeit az égre emelvén, hálákat adott; és megszegvén a kenyereket, adta a tanítványoknak, a tanítványok pedig a sokaságnak.” (Mt 14,19)

Jézus arra tanította a tanítványait, hogy azt fogja megáldani és megszorítani, amit bizalommal és jó szívvel átadnak neki. Ha ez csupán öt kenyér és két hal, az áldás bőségét akkor sem fogja visszatartani. Ne az egészből adj öt kenyeret, hanem adj oda mindent, akkor is, ha az, „csupán” öt kenyér.

Augusztus 15. szerda

„Hiába néktek korán felkelnetek, későn fekiüdnetek, fáradtsággal szerzett kenyeret ennetek! Szerelmesének álmában ad eleget.” (Zsolt 127,2)

Kár lenne a zsoltárra hivatkozva kényelmesen lustálkodnunk, várva Isten „szerelmének” bizonyítékait. Az üzenet az, hogy a nélkülözhetetlen emberi erőfeszítésen túl Isten szeretete hozza meg a várva várt eredményt.

Augusztus 16. csütörtök

„Személyt válogatni nem jó; mert még egy falat kenyérért is vétkezhetik az ember.” (Pb 28,21)

Megbotránkoztatóan korrupt világban élünk. A példabeszédek bölcsessége arra int, hogy a döntéshozó által elfogadott ajándék megterheli a jellemet, igazságtalanná és elfogulttá tesz bennünket. Nem egy darab kenyeret, de egy morzsát sem szabad a kedvezőbb megítélés kedvéért elfogadnunk.

Augusztus 17. péntek

„E hónapnak tizenötödik napján pedig az Úr kovásztalan kenyerének ünnepe. Hét napig egyetek kovásztalan kenyeret.” (3Móz 23,6)

A szabadítás emlékére szentelt ünnep nem egy gyors kóstoló. Egy egész „csendes hetet” szenteltek minden évben Izrael fiai arra, hogy a mennyei táplálékra tudjanak összpontosítani. Bizony jó, ha Isten népe évről-évre megfelelő időt szentel a lelki táplálkozásra.

Augusztus 18. szombat

„És mondta nekem: Embernek fia! ímé, én eltöröm a kenyérnek botját Jeruzsálemben, és eszik kenyerüket mértékkel és rettegéssel, és vizüket mértékkel és ájulással isszák.” (Ez 4,16)

Érzékeny ponton érint a lelki üdvösségünket munkáló Isten, amikor a nélkülözésen keresztül emlékeztet bűneinkre és kényszerít arra, hogy szoros egységben legyünk „kenyéradó gazdánk”-kal.

Augusztus 19. vasárnap

„Nem az-é [a böjt], hogy az éhezőknek megszegd kenyeredet, és a szegény bujdosókat házadba bevigyed, ha meztelent látsz, felruházzad, és tested előtt el ne rejtsd magadat?” (És 58,7)

Semmit nem használ az az önsanyargatás, ami nem változtat önzésünkön, a segítségkérők előli elzárkózáson, sőt, azon az elfogadhatatlan szokásunkon, hogy letagadtatjuk magunkat azok előtt, akik kéréseikkel zaklatnak bennünket. Igen, a böjt kényelmetlen dolog. Kevés kenyérünket és lehetőségeinket is megosztani ilyen. De egyedül ez az Istennek tetsző magatartás.

Augusztus 20. hétfő

„Könnyhullatásom volt kenyerem éjjel és nappal, mikor mindennap azt mondták nékem: Hol van a te Istened?” (Zsolt 42,4)

A szép költői kép a fogságban vagy súlyos megaláztatásban élő ember panasza, akit minden baja mellett azzal terhelnek, hogy gúnyolódniuk felette, kérdezve, ha tényleg van Istene, akire számíthat, vajon hol rejtőzik most?

Augusztus 21. kedd

„Jézus pedig felelt néki, mondván: Meg van írva, hogy nemcsak kenyérrel él az ember, hanem az Istennek minden igéjével.” (Lk 4,4)

A sátánnak adott jézusi felelet tisztázza: az embernek nemcsak testi szükségletei vannak, hanem bizony a lelke is tud éhezni és nélkülözni. Milyen sok alultáplált csont és bőr lelki ember vonszolódik ebben a világban!

Augusztus 22. szerda

„Ha éhezik, aki téged gyűlöl: adj enni néki kenyeret; és ha szomjúhozik: adj néki inni vizet.” (Pb 25,21)

Az igaz embernek nem kell gondolkodnia azon, hogy mit is jelenthet az ellenség iránti szeretet. A Biblia nem érzelmeinket kéri számon, hanem megköveteli tőlünk, hogy a másik ember tényleges szükségleteiben lehetőségeinkhez képest nyújtsunk segítséget - függetlenül attól, hogy személyében barátot, vagy ellenséget kell támogatnunk.

Augusztus 23. csütörtök

„Mikor aztán magába szállt, monda: Az én atyámnak mily sok bérese bővülködik kenyérben, én pedig éhen halok meg!” (Lk 15,17)

A példázat szerint a bűnbánat is praktikus. A tékozló fiú nagy felismerése az, hogy az apja nélkül éhen hal. És

otthon még az idegenek is jobban járnak, mint a családtagok idegenben. Isten ránk gyermekeiként tekint. Induljunk el hát végre hazafelé!

Augusztus 24. péntek

„Mikor eltöröm nálatok a kenyérnek botját, tíz asszony süti majd a ti kenyereteket egy kemencében, és megmérve viszik vissza a ti kenyereiteket, és esztek, de nem elégesztek meg.” (3Móz 26,26)

Ismét az engedetlenség büntetésének látványos képei gyötörnek bennünket. A szövetség felbontásának mindenre kiható következményei vannak. Hiába vannak tízen a kenyérsütők, mégsem alkotnak élő közösséget, mert a nyomorúság együttes átélése nem hoz áldást, csakis az Úrhoz való visszatérés.

Augusztus 25. szombat

„A szent kenyerek asztalát is borítsák be kékszínű ruhával, azon felül tegyék rá a tálakat, a csészéket, a kelyheket, és az italáldozathoz való kancsókat, és ama szüntelen való kenyér is rajta legyen.” (4Móz 4,7)

A szentélyben – mint korábban is láttuk már – mindig terített asztal fogad. A gyönyörű abroszon tálak, csészék, kelyhek, kancsó és kenyér is fogadja a betérőt. Senki sem mehet el Isten „ebédlőjéből” éhesen!

Augusztus 26. vasárnap

„És minden nap egy akarattal kitarva a templomban, és megtörve házanként a kenyeret, részesedtek eledelben örömmel és tiszta szívvel.” (ApCsel 2,46)

Az első keresztények formálisan egy családot akartak alkotni. Ha egyikek voltak az Igen befogadásában, nem akarták, hogy bárki nélkülözzön és ezért „házanként” figyelemmel kísérték, vajon mindenkinek jut-e az asztalára kenyér. Keress örömet abban, hogy érdekel, milyen helyzetben van lelki családod szomszédos tagja!

Augusztus 27. hétfő

„Ő pedig vette az öt kenyeret és a két halat, és az égre tekintvén, hálákat adott; és megszegte a kenyeret és adta tanítványainak, hogy tegyék azok elé; és a két halat is elosztott mindnyájuk között.” (Márk 6,41)

Ma egy másik evangélium szerint ismét elővesszük a kenyérszaporítás csodáját. Ma az a tanításunk, hogy a kevésért is az „égre tekintve” adunk hálát. Mert tudunk szűkölködni is és a pillanatnyi szükség sem üzheti el Mennyei Atyánk iránt érzett bizalmunkat és hálánkat.

Augusztus 28. kedd

„Eleséggel megáldom gazdagon, szegényeit jóltartom kenyérrel.” (Zsolt 132,15)

Sokféle dolgot birtokolhat a földön az ember. Isten áldását azonban minden élő a napi betevő falatban keresi

elsősorban. A „gazdagon” és „jól tartom” szavak nem a minimálisan elégséges, hanem a túláradóan bőséges isteni gondoskodásról szólnak. Légy ebben az Úr eszköze, hogy az emberek rajtad keresztül is így tekinthessenek gondoskodó Mennyei Atyjukra.

Augusztus 29. szerda

„Oly földre [vizsz be téged az Úr; a te Istened], amelyen nem nyomorogva eszed kenyeredet, és a hol semmiben sem szűkölködöl...” (5Móz 8,9.7)

Mózesnek negyven éven át kellett a kopár pusztában ébren tartania a lelkesedést a honfoglalás iránt. Az elmentét: a meghaladni vágyott egyiptomi rabszolgaság és az azt követő kietlen pusztát volt szemben a tejjel és mézzel folyó ígért földjével. Mózes nem vezette félre övét. Határozottan képviselte az igazmondó Isten által megígért és a győztesek számára eltett áldást.

Augusztus 30. csütörtök

„Mert én az Úrtól vettem, amit néktek előtökbe is adtam: hogy az Úr Jézus azon az éjszakán, melyen elárultatott, vette a kenyeret.” (1 Kor 11,23)

Pálnak a Szentlélek által kijelentett utolsó vacsora-emléke finom részleteket is megőrzött. Az Úr azon az éjszakán sem feledkezett meg a kenyér megtöréséről, melyen elárultatott. Isten hűségét nem teszi zárójelbe a mi hűtlenségünk.

Augusztus 31. péntek

„Hallván pedig ezeket egy azok közül, a kik ő vele együtt ültek, mondta néki: Boldog az, a ki eszik kenyeret az Isten országában.” (Lk 14,15)

Jézus a megfelelő vendégfogadás rejtelméről ad tanítást. Eszerint boldog az, aki olyanokat hív meg magához, akik képtelenek viszonzni ezt a szívességet. Ez indítja el egyik buzgó hallgatója fantáziáját annak felismerésére, hogy a legboldogabb pedig az, akit az Isten országában kínálnak meg kenyérral. Igen, oda akarunk telepedni ahhoz a nagy vacsora-asztalhoz, mely ezt követően Jézus tanításában mindenkinek lehetőséget kínál, sőt, a végén már-már kényszerítenek mindenkit, hogy csatlakozzék az örömlakomához. Csak rajtad múlik, hogy helyet foglalsz-e ott!

(ig)

2012. AUGUSZTUS

Istentiszteletek és bibliaórák

„Elég neked az én kegyelmem, mert az én erőm erőtlenség által ér célhoz.” (2 Kor 12,9a)

Az egyházi év témája: **Mi az elég?**

Augusztus hónap Igéje: „Az Úr meggyógyítja a megtört szívűeket, és bekötözi sebeiket.” Zsoltárok 147,3

Istentiszteletek		Bibliaórák	
	Igehely		Tóra-olvasás rendje
Augusztus 5. Szentháromság után 9. vasárnap	<u>2 Timóteus 2,19–21</u> Jeremiás 1,4–10 Lukács 16,1–9	Első hét	5 Mózes 3,23 – 7,11 Haftara: Ézsaiás 40,1–26
Augusztus 12. Szentháromság után 10. (Jeruzsálem) vas.	<u>Róma 9,30–33</u> 2 Mózes 19,1–7 Lukács 19,41–48	Második hét	5 Mózes 7,12 – 11,25 Haftara: Ézsaiás 49,14 – 51,3
Augusztus 19. Szentháromság után 11. vasárnap	<u>2 Sámuel 12,1–15a</u> Lukács 18,9–14 1 Korinthus 15,1–10	Harmadik hét	5 Mózes 11,26 – 16,17 Haftara: Ézsaiás 66,1–24
Augusztus 26. Szentháromság után 12. vasárnap	<u>2 Mózes 34,6–10</u> Márk 7,31–37 2 Korinthus 3,4–9	Negyedik hét	5 Mózes 16,18 – 21,9 Haftara: Ézsaiás 51,12 – 52,12

KALENDÁRIUM – AUGUSZTUS

(Folytatás a 2. oldalról.)

volt vállalható. Azonban teljes megszüntetését sem tartották követendő célnak, ahogy az a tisztán vallási ünnepek egy részével történt, de tartalmilag megújították. *(Az ünnepről bővebben a 6. oldalon.)*

Augusztus 23. - Szabó Ervin születésnapja

A neves társadalomtudós, könyvtáros, könyvtárigazgató e napon látott napvilágot 135 évvel ezelőtt, 1877-ben az Árva vármegyei Szlancián Schlesinger Sámuel Ármin néven. Egy asszimiláns zsidó családban született. A budapesti, majd a bécsi egyetemen folytatott jogi tanulmányokat; már ebben az időszakban kitűnt statisztikai és könyvtárosi munkáival. 1899-ben doktorált. 1901-től a Fővárosi Könyvtár munkatársa, 1911-től igazgatója. 1900-tól írt a Népszavába, ő alakította ki annak irodalmi rovatát. Átfogó művelődési hálózatot tervezett, az ő szellemében indult meg a könyvtári hálózat kiépítése. Széles néprétegek számára igyekezett hozzáférhetővé tenni az intézményt, különös tekintettel a hátrányos társadalmi helyzetűekre. 1906-tól volt a Társadalomtudományi Társaság alelnöke. Cikkeket írt a Neue Zeit német és a Mouvement Socialiste francia folyóiratokba is. Kapcsolatba került Sorellel, Kautskyval, Mehringgel, Plehanovval, majd 1904 végén Párizsban Lagardellel és a francia szindikalistákkal, továbbá számos orosz emigráns politikussal. Az első világháború éveiben súlyos betegsége ellenére az antimilitarista mozgalom szellemi vezérévé vált. Nagy történelmi művét „Társadalmi és pártharcok a 48-49-es magyar forradalomban” címmel már betegágyában fejezte be.

Augusztus 29. - A mohácsi vész emlékezete

1529. augusztus 29-én egy hozzávetőlegesen 25 ezer főnyi magyar sereg (élén II. Lajos magyar királlyal) állt szemben a közelgő 60 ezres, jól szervezett török sereggel. Szeged közelében várakozott tovább Szapolyai János, az erdélyi vajda egy közel 25 ezres sereggel. A csata augusztus 29-én délután 3 és 4 óra között kezdődött. Az alig kétórás csatában elesett II. Lajos és a két fővezér, valamint számos magyar főrend és egyházi méltóság is. A mohácsi síkon a magyar had katasztrofális vereséget szenvedett a törököktől. A veszített csata utáni csapások sok tekintetben évszázadokra meghatározták az ország sorsát, a mohácsi vész a független magyar királyság pusztulásának és az ország hanyatlásának szimbólumává vált.

Augusztus 30. - Szcenci Molnár Albert születésnapja

1574-ben e napon látta meg a napvilágot a neves református lelkész, nyelvtudós, filozófus, zsoldárköltő, egyházi író, műfordító.

Noha életének javát külföldön élte le (Wittenberg, Strassburg, Heidelberg, Altdorf, Marburg és Oppenheim), és műveinek többsége ott született, tevékenységét hazája javára fejtette ki. Úttörő jelentőségű latin szótára átdolgozásokkal a 19. század közepéig használatban volt; sok irodalmi, tudományos műszónak nála olvassuk első magyar nyelvű meghatározását. Latin nyelvű magyar nyelvtanát a 18. századig kézikönyvként használták, ezáltal – a tudománytörténeti jelentőségen túlmenően – nagymértékben hozzájárult a magyar nyelvhasználat és helyesírás egységesüléséhez. Zsoltárfordításai, a Károlyi-biblia javított kiadása, Kálvin Institutiójának és a heidelbergi kátének fordítása máig élő hagyatékot jelentenek. A magyar irodalmi nyelv és a magyar verselés fejlődésére kiemelkedő hatást gyakorolt.

Augusztus 31. - Fejtő Ferenc születésnapja

1909-ben e napon született Nagykanizsán Fischl Ferenc néven. Az Eötvös Kollégiumba a numerus clausus miatt nem vették fel, egyetemi tanulmányait így a pécsi és a budapesti egyetem bölcsészkarán végezte. Fiatalon áttért a katolikus hitre, Pécsen magyar-francia-német szakra járt, Budapesten pedig magyart, irodalomtörténetet és germanisztikát hallgatott. Az egyetemen bekapcsolódott a baloldali Bartha Miklós Társaság tevékenységébe, szoros barátságot kötött József Attilával. 1932-ben illegális tevékenységéért egy év börtönbüntetésre ítélték. Szabadulása után nem járhatott egyetemre és nem is taníthatott, 1934-től a szociáldemokrata napilap, a Népszava munkatársa lett, és Fülöp Ernő néven rendszeresen publikált kritikai tanulmányokat a Nyugatban és az erdélyi Korunk című folyóiratban. József Attilával és Ignótus Pállal együtt a Szép Szó című társadalomtudományi folyóirat alapítója volt. Fejtőt 1938-ban egyik cikke miatt hat havi börtönbüntetésre ítélték, amiért bírálta a magyar kormány németbarát politikáját. Ismerőseitől megtudta, hogy a hatóságok internálását tervezik, ezért Párizsba költözött. Hét évig a Népszava párizsi tudósítója volt, a második világháború idején részt vett a francia ellenállásban, miközben itthon majd egész családját kiirtották. 1947 és 1989 között nem tért vissza hazájába. Könyvet írt az 1956-os forradalomról, 1972 és 1982 között a párizsi Politikai Tanulmányok Főiskoláján a Szovjetunióval és Kelet-Európával kapcsolatos szemináriumok igazgatója volt, 1973-ban műveiért megkapta a bölcsészdoktori címet. 1989 júniusában, Nagy Imre és társai újratemetésére jött először haza Magyarországra. 2008. június 2-án hunyt el Párizsban. Június 13-án állami szertartáson helyezték örök nyugalomra Budapesten, a Nemzeti Panteon Fiumei úti Sírkertje 35. parcellájában, hajdani barátja, József Attila közelében. Franciaországban a XX. századi értelmiség egyik nagy alakjának tartják.

(Összeállította: Kerecsényi Zoltán)

RÍMELŐ

Fritz Woike

A nagy szántóföld

Az emberélet tágas, nagy mező,
Te vagy rajta a szántóvető.
Mit érzel, gondolsz, tettél, ott pihen
A végidőig földnek mélyiben.
Barázda alján kemény szó lapul –
Kihajt, felnő s terméssé alakul.
Rossz gondolat, meg nem fontolttevés:
Gyökeret ver, s már sarjad a vetés.
Itt szeretet jut a földbe, ott harag,
Ez virágot, az tüskés ágat ad.
Gond bőven hull, öröm csak szűkösen
De lábad vissza nem fordul sosem,
Csak megy, míg utad végén szótlanul
Fáradt lelked az Úr kezébe hull.
Szántóvető, ott béred megkapod:
Mit vetettél, azt learathatod.
(Iványiné Sinka Magdolna fordítása)

Himnusz az élethez

Az Élet egyetlen esély - vedd komolyan!
Az Élet szépség - csodáld meg!
Az Élet boldogság – ízeleld!
Az Élet álom - tedd valósággá!
Az Élet kihívás - fogadd el!
Az Élet kötelesség – teljesítsd!
Az Élet játék – játszd!
Az Élet érték - vigyázz rá!
Az Élet vagyon - használd fel!
Az Élet szeretet - add át magad!
Az Élet titok - fejtse meg!
Az Élet ígéret – teljesítsd!
Az Élet szomorúság - győzd le!
Az Élet dal – énekelj!
Az élet Kaland – vállald!
Az Élet jutalom - érdemeld ki!
Az Élet élet - éljed!
(Teréz anya imája)

IFJAK, VÉNEK, GYERMEKEK

„Ti ifjak a leányokkal, öregek a fiatalokkal
együtt – dicsérjétek az ÚR nevét!”

Zsoltárok Könyve 148,12-13

2012 az aktív idősor és a generációk közötti szolidaritás európai éve. Idei országos csendes-napjaink témájául is ezt választottuk. A különböző nemzedékek közti kapcsolat mindannyiunk életének fontos, meghatározó része. Olyan bibliai történetekkel foglalkozunk, melyekben a fiatalság gyakran lendületesebb, ám olykor tapasztalatlanabb hozzáállása alkothat érdekes kontrasztot (vagy éppen összhangot) az idősek megfontoltságával vagy éppen fásultságával (ld. pl. Éli és Sámuel, Naómi és Ruth történetét vagy a tanítványok esetét a gyermekekkel).

Összejövetelünk időpontja:

2012. augusztus 17-19.

Helyszín: MET Nyíregyházi Gyülekezet, Bessenyei tér 10.

Az első alkalom 17-én, pénteken este 6 órakor kezdődik, együttlétünk 19-én, vasárnap, a 13 órai ebéddel ér véget. Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

Jelentkezni Jónás Miklós helyi lelkésznel lehet.
Tel.: (06) 42/506-043 vagy (06) 70/318-35-40
E-mail: jonmik67@gmail.com

Kérjük, akinek szüksége van rá, ezeken az elérhetőségeken jelezze szállás igényét legkésőbb augusztus 10-ig!

A csendesnapoknak hagyományainkhoz hűen meghatározott költsége nincs, önkéntes adományokat köszönettel elfogadunk.

